

Εκταση **611** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **220** χλμ. Κάτοικοι **113.480 (2011: 101.080)**

Η Κέρκυρα απέχει από τις ηπειρωτικές ακτές στο Βορρά 1,5 μίλι και στο νότο 5,5 μίλια. Το έδαφος του νησιού είναι πεδινό κατά 65% και ημιορεινό κατά 35%. Ο νομός Κέρκυρας παράγει λάδι εξαιρετικής ποιότητας, κρασί, πατάτες, ξηρούς καρπούς, κτηνοτροφικά και μελισσοκομικά προϊόντα και αλιεύματα. Το κλίμα είναι εύκρατο με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια. Το νησί έχει πολύ πράσινο (κυρίως στο βόρειο τμήμα του) και καλύπτεται από πυκνούς ελαιώνες. Υπάρχει πυκνό οδικό δίκτυο ενώ καΐκια και ταχύπλοα το συνδέουν με κοντινά νησιά.

Η Κέρκυρα είναι προικισμένη με μοναδικής ομορφιάς αμμουδιές και ειδυλλιακά τοπία. Και διαθέτει πολλά αξιοθέατα τα οποία χρωστά στη μακρινή και πλούσια ιστορική διαδρομή της.

Η ιστορία της Κέρκυρας

Το νησί των Φαιάκων:

Επτά ολόκληρα χρόνια κρατούσε στο μυθικό νησί της, Ωγυγία, η νύμφη Καλυψώ τον βασιλιά της Ιθάκης, Οδυσσέα, αιχμάλωτο του ερωτικού της πόθου. Με εντολή του Δία, έπειτα από τις παρακλήσεις της θεάς Αθηνάς, η Καλυψώ του επέτρεψε να φύγει. Ο Οδυσσέας έφτιαξε μια σχεδία κι ανοίχτηκε στη Μεσόγειο. Τον πήρε είδηση ο θεός Ποσειδών και ύψωσε κύματα πελώρια να τον πνίξουν καθώς ποτέ δεν του συγχώρησε ότι τύφλωσε τον γιο του, Κύκλωπα Πολύφημο. Δυο μέρες και δυο νύχτες κράτησε η πάλη του Οδυσσέα με τα κύματα. Στο τέλος, έχασε τη σχεδία του. Η θεά της θάλασσας, Λευκοθέα, του πρόσφερε το μαγικό της μαντήλι που τον κράτησε στην επιφάνεια του νερού. Η Αθηνά κανόνισε τον άνεμο να τον

κατευθύνει προς κάποια στεριά. Ένα κύμα τον πέταξε σε μian ακτή. Γυμνός και καταπονημένος, σύρθηκε κάτω από μια ελιά κι αποκοιμήθηκε.

Ξύπνησε από γέλια κοριτσιών. Σηκώθηκε, έκοψε ένα κλαδί και το έβαλε μπροστά του, να κρύψει τη γύμνια του. Προχώρησε προς την μεριά απ' όπου έρχονταν τα γέλια και οι φωνές των κοριτσιών. Τον είδαν αυτά, τρόμαξαν και το έβαλαν στα πόδια. Μόνο μια κοπέλα δεν τρόμαξε και τον κοίταξε θαρρετά. Ο Οδυσσέας τη ρώτησε αν είναι η θεά Αθηνά ή η Άρτεμη και της είπε ότι ναυάγησε και τα κύματα τον έριξαν εκεί, χωρίς ο ίδιος να ξέρει πού.

Η κοπέλα του απάντησε ότι βρισκόταν στη Σχερία, το νησί των Φαιάκων, όπου βασιλευε ο Αλκίνοος. Εκείνη ήταν η κόρη του βασιλιά, Ναυσικά. Του προμήθευσε ρούχα να ντυθεί καθώς βρέθηκαν εκεί αυτή και οι δούλες της για μπουγάδα και του ζήτησε να πάει μόνος του στην πόλη. Ο Οδυσσέας έφτασε νύχτα στο παλάτι. Ο βασιλιάς Αλκίνοος και η βασίλισσα Αρήτη τον δέχτηκαν καλά.

Όταν, την επόμενη ημέρα, ο Οδυσσέας αποκάλυψε την ταυτότητά του, άρχισε να διηγείται τις περιπέτειές του ως να φθάσει εκεί, όταν ξεκίνησε από την Τροία για να γυρίσει στην Ιθάκη. Είναι ο κορμός του ομηρικού έπους της Οδύσσειας. Από το νησί των Φαιάκων, ο Οδυσσέας οδηγήθηκε με ούριο άνεμο στην Ιθάκη όπου νέες περιπέτειες των περιμέναν.

Η προέλευση του ονόματος:

Το νησί των Φαιάκων, η Σχερία, ήταν γνωστό και με τα ονόματα Μακρίς και Δρεπάνη. Όλοι όμως το γνώριζαν ως Κόρκυρα κι έμεινε να λέγεται Κέρκυρα, όπως και σήμερα. Ήταν η νύμφη Κέρκυρα, η κόρη του Ασωπού ποταμού που έδωσε το όνομά της. Αρχικά, πίστευαν ότι μιλούσαν για τον Ασωπό της Βοιωτίας. Μετά, λόγοι πολιτικοί μετέθεσαν την πατρότητα της Κέρκυρας στον Ασωπό της Πελοποννήσου, κοντά στην πόλη Φλιούντα, στα περιχώρα της Νεμέας. Μόνο που η πόλη αυτή ιδρύθηκε το αργότερο τον ΣΤ' π.Χ. αιώνα, ενώ την Κέρκυρα πολύ παλιότερα την πήρε από τα μέρη της ο θεός Ποσειδώνας και την πήγε στο νησί, στο οποίο δόθηκε το όνομά της. Εκεί, η νύμφη γέννησε γιο στον θεό. Τον είπαν Φαίακα.

Ως γενάρχη των Φαιάκων, αυτός ο Φαίακας ήταν εφεύρημα των ιστορικών χρόνων επειδή οι κάτοικοι του νησιού από κάποιον έπρεπε να προέρχονται. Σύμφωνα με τον αρχικό μύθο, ο Φαίακας ήταν πατέρας του Αλκίνοου, βασιλιά του νησιού την εποχή που διαδραματίζεται η Οδύσσεια, και του Λοκρού.

Κατά τον Στράβωνα, οι παλαιότεροι κάτοικοι της Κέρκυρας ήταν ή Λιβυρνοί (από την περιοχή της Δαλματίας στη σημερινή Κροατία όπου υπάρχουν σαράντα νησάκια, οι Λιβυρνίδες) ή Ιλλυριοί (από πιο νότια). Με αυτή την αφορμή, υποστηρίχθηκε ότι το όνομα Κέρκυρα προέρχεται από τη ρίζα *kark* που σημαίνει κυρτότητα (δηλαδή από το σχήμα του νησιού στον χάρτη). Η άποψη αυτή έχει καταπέσει.

Κατά τον Κερκυραίο ιστορικό Ανδρέα Μουστοξύδη (1785 – 1860, επίσημο ιστοριογράφος της Ιονίου Πολιτείας και επί Καποδίστρια διευθυντής του σχολείου της Αίγινας) η λέξη προέρχεται από το (ο) «κέρκουρος», όνομα που έδιναν οι αρχαίοι σε ένα ψάρι και σε ένα είδος ελαφρού σκάφους, αυτού που σήμερα ονομάζουμε κότερο (*côte* γαλλικά, *cutter* αγγλικά).

Ο καθηγητής αρχαιολογίας και ακαδημαϊκός Κωνσταντίνος Ρωμαίος υποστήριξε ότι η αρχική ονομασία του νησιού, Κόρκυρα, αντιστοιχεί σε παλαιότατη σεβάσμια χθόνια θεά, αυτή που το ίδιο το όνομα εκφράζει: Γόργυρα. Της θεάς Κόρκυρας ή Γόργυρας ο σύντομος τύπος είναι το Γοργώ. Στην Κέρκυρα, η Γοργώ λατρευόταν ως χθόνια θεά των υπογείων υδάτων που συγκοινωνούν με τον Άδη (ανάγλυφο που παριστάνει την Μέδουσα Γοργώ, χρονολογημένο το 580 π.Χ., κοσμούσε τη μετόπη του ναού της Αρτέμιδας στην Παλαιόπολη της Κέρκυρας και σήμερα βρίσκεται στο Αρχαιολογικό μουσείο της). Καθώς αρχικά την θεωρούσαν κόρη του ποταμού Ασωπού της Βοιωτίας, η λατρεία της πρέπει να έφτασε εκεί μαζί με τους αποίκους από την Ερέτρια. Όταν αργότερα το νησί αποικίστηκε από Κορινθίους, η λατρεία της συνεχίστηκε με μόνη αλλαγή την μετατόπιση του τόπου γέννησής της από τη Βοιωτία στην Πελοπόννησο (από τον πελοποννησιακό Ασωπό).

Μια ακόμα εκδοχή, ότι η Κέρκυρα ήταν η θηλυκή έκφραση του θεού Ήλιου των Φοινίκων (την εξέφρασε ο Δαίρπφελντ, αυτός που προσπάθησε να βάλει σε μια σειρά τα ευρήματα της Τροίας που ο ερασιτέχνης Ερρίκος Σλίμαν είχε ανακατέψει) απορρίφθηκε καθώς η Γοργώ της μετόπης θα έπρεπε να είχε φιλοτεχνηθεί αιώνες νωρίτερα από το 580 π.Χ. που χρονολογήθηκε.

Η προέλευση των κατοίκων:

Η ταύτιση της Κέρκυρας με το νησί των Φαιάκων, λαού ναυτικού, επιζεί από τους κλασικούς χρόνους. Με το καράβι χωρίς πηδάλιο να είναι έμβλημα του νησιού. Όμως η πόλη του βασιλιά Αλκίνοου δεν έχει ακόμα εντοπιστεί. Η θέση όπου οι αρχαίοι έκτισαν την πόλη τους όπως και αυτή όπου δημιουργήθηκε η σύγχρονη Κέρκυρα έχουν απορριφθεί. Η πόλη των Φαιάκων αναζητήθηκε στα βορειοδυτικά του νησιού. Οι ερευνητές σχεδόν έχουν καταλήξει ότι η πόλη πρέπει να βρισκόταν σε κάποιον όρμο ανάμεσα στην Παλαιοκαστρίτσα και το χωριό Αφιώνας. Οι ανασκαφές όμως απέδωσαν ίχνη μυκηναϊκής κατοίκησης αλλ' όχι και ανάκτορο ή πόλη. Έτσι, δεν ήταν λίγοι αυτοί που αμφισβήτησαν ότι η Κέρκυρα είναι όντως το νησί των Φαιάκων. Η μελέτη των κειμένων απέρριψε την αμφισβήτηση.

Ο Όμηρος αναφέρει ότι οι Φαίακες, φοινικικής καταγωγής ναυτικοί, έφτασαν στο νησί έχοντας αφητηρία την Υπέρεια (κατ' άλλους στη σημερινή Σικελία, κατ' άλλους στη Βόρεια Ήπειρο). Ηγέτης τους ήταν ο Ναυσίθοος, γιος του θεού Ποσειδώνα και της νύμφης Περιβοίας, κόρης του Ευρυμέδοντα (βασιλιά των Γιγάντων της Ηπείρου και, κατά μία εκδοχή, πατέρα και του Προμηθέα). Γιος του Ναυσίθου ήταν ο Αλκίνοος.

Οι Φαίακες ήταν ναυτικοί, πολύ εργατικοί, φιλειρηνικοί και αρκετά πλούσιοι. Οι γυναίκες ήταν ισότιμες με τους άνδρες. Τον καιρό του Αλκίνοου και της άφιξης του Οδυσσέα εκεί, η εξουσία ανήκε στη Βουλή που απαρτιζόταν από τον βασιλιά, τους ευγενείς και εκπροσώπους του λαού. Δικαίωμα σύγκλησης της Βουλής είχαν ο βασιλιάς αλλά και οποιοσδήποτε ευγενής. Το σύστημα διοίκησης δηλαδή ήταν περίπου όμοιο με των Αχαιών της ίδιας εποχής.

Αργότερα, στο νησί έφτασε ο Έλενος, ο μάντης γιος του βασιλιά Πριάμου της Τροίας, τον οποίο ο Νεοπτόλεμος πάντρεψε με τη μητέρα του (βλ. [**Πατριδογνωσία**] «**Ιστορία της Ηπείρου** »: Απόγονοι του Αχιλλέα). Ο Έλενος πέρασε στην απέναντι ακτή της Ηπείρου κι έκτισε την πόλη Βουθρωτό.

Ενάντια στην μητρόπολη:

Ενωμένη με την ηπειρωτική χώρα, η Κέρκυρα κατοικήθηκε από την Παλαιολιθική εποχή. Τα ίχνη της ανθρώπινης παρουσίας είναι έντονα κατά τη Μυκηναϊκή και επόμενη εποχή, ενώ γνωρίζουμε ότι, λίγο πριν από τα μέσα του Η' π.Χ. αιώνα, έφτασαν εκεί άποικοι από την Ερέτρια. Στα τέλη του ίδιου αιώνα (γύρω στα 734 π.Χ.) έφτασαν νέοι άποικοι, από την Κόρινθο, με ηγέτη τους τον Χερσικράτη, έναν από τους απογόνους των Ηρακλειδών. Έκτισε την Χερσόπολη. Ταυτίζεται με την πόλη Κέρκυρα των ιστορικών χρόνων και εντοπίζεται στην περιοχή του όρμου της Γαρίτσας, στην Παλαιόπολη, στα νότια της σύγχρονης πόλης.

Η Κέρκυρα έγινε μια από τις μεγαλοπρεπέστερες ελληνικές πόλεις, δημιούργησε δικές της αποικίες, την Επίδαμνο (σημερινό Δυρράχιο) και την Απολλωνία (στις όχθες του ποταμού Αώου). Σύντομα, αυτονομήθηκε από την μητρόπολη, την ανταγωνίστηκε και την εκδίωξε από πολλές αγορές. Η πρώτη ναυμαχία ανάμεσα σε ελληνικές πόλεις ήταν αυτή, στην οποία συγκρούστηκαν Κερκυραίοι και Κορίνθιοι. Συνέβη στα 660 π.Χ. με νικητές τους Κερκυραίους, γεγονός που οδήγησε σε μεταπολίτευση στην Κόρινθο. Στα χρόνια του τυράννου Περίανδρου, οι Κορίνθιοι επανήλθαν, νίκησαν τους Κερκυραίους κι εγκατέστησαν εκεί άρχοντα τον Νικόλαο (γιο του τυράννου της Κόρινθου). Οι Κερκυραίοι επαναστάτησαν και τον σκότωσαν. Νέος άρχοντας στάλθηκε ο Ψαμμήτιχος, ανιψιός του τυράννου. Απαλλάχτηκαν κι από αυτόν.

Την εποχή των Περσικών πολέμων, οι Κερκυραίοι διέθεταν εξήντα πολεμικά πλοία που όμως δεν μετείχαν στις ελληνοπερσικές ναυμαχίες. Όταν αργότερα, ο Θεμιστοκλής εξοστρακίστηκε από την Αθήνα κι εκδιώχθηκε και από το Άργος, στην Κέρκυρα βρήκε πρώτο καταφύγιο καθώς οι κάτοικοι τον υποδέχθηκαν εγκάρδια και του απέδωσαν τιμές.

Στην κερκυραϊκή αποικία Επίδαμνο ξέσπασαν ταραχές, όταν οι δημοκρατικοί επαναστάτησαν κι έδιωξαν τους ολιγαρχικούς. Οι τελευταίοι βρήκαν συμμάχους τους γειτονικούς βαρβαρικούς λαούς κι επανήλθαν ληλατώντας την πόλη. Οι Επιδάμνιοι ζήτησαν την επέμβαση της μητρόπολης Κέρκυρας, ώστε να μπει τέλος στις διαμάχες. Οι Κερκυραίοι δήλωσαν ότι δεν ανακατεύονται. Οι Επιδάμνιοι προσέφυγαν στην Κόρινθο, μητρόπολη της Κέρκυρας αλλά και ανταγωνίστριά της. Οι Κορίνθιοι δέχτηκαν να επέμβουν και έστειλαν στην Επίδαμνο φρουρά. Οι Κερκυραίοι ζήτησαν από τους δημοκρατικούς της Επιδάμνου να διώξουν την κορινθιακή φρουρά που έμπαινε εμπόδιο στην εμπορική επικοινωνία τους με την Βόρεια Αδριατική. Οι Επιδάμνιοι αρνήθηκαν. Οι Κερκυραίοι πολιόρκησαν την Επίδαμνο.

Στα ξαφνικά, πόλεμος ξέσπασε ανάμεσα στην Κέρκυρα και την Κόρινθο. Ο στόλος της Κορίνθου και των συμμάχων της έπλευσε στο Ιόνιο. Ο κερκυραϊκός στόλος έπλευσε νότια. Οι δυο στόλοι συναντήθηκαν έξω από το Άκτιο. Οι Κερκυραίοι νίκησαν. Καλού κακού, συμμαχήσαν και με τους Αθηναίους. Σε νέα ναυμαχία σε νησάκι κοντά στα Σύβοτα (αν και κάποιοι υποθέτουν ότι πρόκειται για τους Παξούς), οι Κερκυραίοι, με την βοήθεια και των Αθηναίων, νίκησαν για δεύτερη φορά (433 π.Χ.). Το «επεισόδιο» με την Επίδαμνο ήταν μια ακόμα από τις αφορμές του έτσι κι αλλιώς αναπόφευκτου Πελοποννησιακού πολέμου.

Ο κερκυραϊκός εμφύλιος:

Ο Πελοποννησιακός πόλεμος είχε ήδη ξεσπάσει σφοδρός, όταν οι Θηβαίοι εισέβαλαν στις συμμάχους της Αθήνας, Πλαταιές. Οι Αθηναίοι έστειλαν πρέσβεις στην Κέρκυρα και ζήτησαν βοήθεια. Τα τότε πενήντα κερκυραϊκά πολεμικά πλοία ενώθηκαν με τα εκατό του αθηναϊκού στόλου που περιέπλεε τις πελοποννησιακές ακτές και μετείχαν στις λεηλασίες των παραλίων. Στην ίδια την Κέρκυρα, ξέσπασαν εξεγέρσεις των ολιγαρχικών που ήθελαν η πόλη να αποσυρθεί από τη συμμαχία με την Αθήνα. Ο Κερκυραίος Πειθίας, πρόξενος της Αθήνας στην πατρίδα του, κατηγορήθηκε ότι εργαζόταν για την υποδούλωση της Κέρκυρας στους Αθηναίους. Αθώωθηκε.

Με τη σειρά του, κατηγορήσε πέντε από τους πιο πλούσιους ολιγαρχικούς ότι είχαν κόψει πασσάλους από το ιερό άλσος του Δία και του Αλκίνοου. Το δικαστήριο τους επέβαλε βαρύ πρόστιμο (ένα στατήρα για κάθε κομμένο πάσσαλο). Οι πέντε μάζεψαν μερικούς οπαδούς τους, εισέβαλαν στην Βουλή και σκότωσαν επιτόπου τον Πειθία κι άλλους δημοκρατικούς. Μετά, συγκάλεσαν την Εκκλησία του Δήμου και δικαιολόγησαν την πράξη τους ότι είχε σκοπό να αποτρέψει την υποδούλωση της Κέρκυρας στην Αθήνα. Πρότειναν ουδετερότητα που έγινε δεκτή. Έστειλαν πρέσβεις να ζητήσουν από τους Αθηναίους να μην τους ενοχλούν. Οι Αθηναίοι τους ανέκριναν, έμαθαν τι έγινε, τους κράτησαν στην Αίγινα κι ετοίμασαν μοίρα του στόλου να πάει στην Κέρκυρα.

Όσο να ξεκινήσουν οι Αθηναίοι, στην Κέρκυρα έφτασαν πρέσβεις από τη Σπάρτη και μια κορινθιακή τριήρης. Ολιγαρχικοί Κερκυραίοι, Κορίνθιοι και Σπαρτιάτες εξαπέλυσαν αιφνιδιαστική επίθεση κατά των δημοκρατικών και τους νίκησαν. Τη νύχτα, οι δημοκρατικοί

ανασυντάχτηκαν στην Ακρόπολη και τα γύρω υψώματα. Κατέβηκαν οργανωμένοι στην παραλία και κυριεύσαν το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι ολιγαρχικοί οχυρώθηκαν στην αγορά και στο δεύτερο λιμάνι. Το πρωί, οι αντιμαχόμενοι έστειλαν δικούς τους στα χωριά, να βρουν βοήθεια ακόμα κι από δούλους, στους οποίους υπόσχονταν να τους αποδώσουν την ελευθερία τους. Οι περισσότεροι χωρικοί πήγαν με τους δημοκρατικούς, ενώ από την ηπειρωτική ακτή έφτασαν οκτακόσιοι άνδρες που πλαισίωσαν τις δυνάμεις των ολιγαρχικών.

Η μάχη δόθηκε την τρίτη ημέρα με τους δημοκρατικούς να νικούν. Οι ολιγαρχικοί φοβήθηκαν μήπως οι δημοκρατικοί επιτεθούν στο νεώριο κι έβαλαν φωτιά στην αγορά με σκοπό να τους εμποδίσουν. Κάηκαν πολλά εμπορεύματα κι ολόκληρη η πόλη απειλήθηκε. Η μάχη όμως συνεχιζόταν ως τη νύχτα με τους δημοκρατικούς να νικούν κατά κράτος. Η κορινθιακή τριήρης απέπλευσε εσπευσμένα, ενώ, όσοι από τους Ηπειρώτες επιζούσαν, το έσκασαν.

Το επόμενο πρωί, στο λιμάνι κατέπλευσαν δώδεκα αθηναϊκές τριήρεις υπό τον στρατηγό Νικόστρατο και επτακόσιους Μεσσήνιους (συμμάχους των Αθηναίων). Ο στρατηγός έπεισε τις αντιμαχόμενες πλευρές να υποδείξουν καθεμιά δέκα πρωταίτιους που θα καταδικάζονταν και τους πρότεινε να ειρηνεύσουν και να συνεχίσουν να είναι σύμμαχοι της Αθήνας.

Οι δημοκρατικοί του ζήτησαν να αφήσει πέντε αθηναϊκές τριήρεις στο νησί για να επιβάλλεται η τάξη όποτε οι ολιγαρχικοί έδειχναν διάθεση για εχθροπραξίες και, σε αντικατάστασή τους, να πάρει πέντε κερκυραϊκές. Ο Νικόστρατος δέχτηκε. Οι δημοκρατικοί άρχισαν να μαζεύουν πληρώματα για τα πλοία τους που θα ακολουθούσαν τα αθηναϊκά. Όλοι οι στρατολογημένοι προέρχονταν από την πλευρά των ολιγαρχικών που φοβήθηκαν ότι τους προόριζαν για αιχμάλωτους της Αθήνας. Προσέφυγαν στο ιερό των Διοσκούρων ως ικέτες. Ο Νικόστρατος προσπάθησε να τους πείσει ότι δεν υπήρχε κίνδυνος και τους ζήτησε να βγουν από το ιερό. Αρνήθηκαν. Και τετρακόσιοι άλλοι ολιγαρχικοί προσέφυγαν ως ικέτες στο Ηραίο. Πείσθηκαν αυτοί να μετακομίσουν σ' ένα νησί και και οι δημοκρατικοί τους έστειλαν τρόφιμα και τα απαραίτητα για να ζήσουν. Ήταν το 427 π.Χ.

Ο ξολοθρεμός των ολιγαρχικώ ν:

Πέντε ημέρες μετά την μετεγκατάσταση των ολιγαρχικών στο νησί κι ενώ ο εφοδιασμός τους με τρόφιμα συνεχιζόταν κανονικά, στ' ανοιχτά της Κέρκυρας φάνηκε ο πελοποννησιακός στόλος με αρχηγό τον Αλκίδα που είχε αποτύχει να βοηθήσει στην αποστασία της Μυτιλήνης. Στάθμευσε στα Σύβοτα. Το επόμενο πρωί, οι Κερκυραίοι εξόπλισαν τα εξήντα πλοία τους κι έσπευσαν να εμπλακούν σε ναυμαχία με τον εχθρό, παρά την πρόταση του Νικόστρατου να μπουν μπροστά οι αθηναϊκές τριήρεις και οι κερκυραϊκές να ακολουθήσουν. Από τις εξήντα, έξι αποσπάστηκαν κι έπλεαν μόνες προς τους Σπαρτιάτες. Οι δύο αυτομόλησαν, ενώ οι άλλες τέσσερις πολεμούσαν μεταξύ τους. Επακολούθησε σύγχυση. Η καταστροφή αποφεύχθηκε χάρη στην εγνωσμένη ανικανότητα του Σπαρτιάτη ναύαρχου και την ανδρεία που επέδειξαν οι Αθηναίοι. Όμως, δώδεκα κερκυραϊκές τριήρεις χάθηκαν.

Οι Πελοποννήσιοι δεν επιτέθηκαν στην πόλη αλλά προτίμησαν να κάνουν απόβαση στη Λευκίμμη, στα νότια του νησιού, όπου επέδραμαν εναντίον των αγρών. Εκεί, τους βρήκε η πληροφορία ότι πλησιάζουν εξήντα αθηναϊκές τριήρεις που έρχονταν από την Λευκάδα με αρχηγό τον στρατηγό Ευρυμέδοντα. Μπήκαν στα πλοία κι ακολούθησαν ρότα που σίγουρα δεν θα τους έφερνε αντιμέτωπους με τον αθηναϊκό στόλο.

Στην πόλη της Κέρκυρας, οι δημοκρατικοί έμπασαν τους επτακόσιους Μεσσήνιους που είχαν στρατοπεδεύσει στα περιχώρα, άρχισαν περιπολίες έξω από το λιμάνι και σκότωναν όποιον ολιγαρχικό έβρισκαν μπροστά τους. Σκότωσαν και πενήντα από εκείνους που είχαν σπεύσει κι έμεναν στο νησί, τους οποίους έπεισαν να φύγουν από εκεί. Οι υπόλοιποι ικέτες αλληλοσκοτώθηκαν για να μην πέσουν στα χέρια των δημοκρατικών. Οι τελευταίοι επιζώντες αυτοκτόνησαν με απαγχονισμό: «Και εκ των δέντρων τινές απήγγοντο, οι δ' ως έκαστος ηδύνατο, ανηλούντο», γράφει ο Θουκυδίδης.

Ο στρατηγός Ευρυμέδων (έμελλε να σκοτωθεί στις Συρακούσες το 423 π.Χ.) έπιασε στην Κέρκυρα κι έμεινε εκεί επτά μέρες. Στη διάρκειά τους, οι δημοκρατικοί σκότωναν όποιον ολιγαρχικό έβρισκαν μπροστά τους αλλά και πολλοί που χρωστούσαν χρήματα σκότωναν τους δανειστές τους ως τάχα ολιγαρχικούς. Όσοι ολιγαρχικοί γλίτωσαν, διεκπεραιώθηκαν στην Ήπειρο, κατέλαβαν μια τειχισμένη περιοχή κι εγκαταστάθηκαν εκεί. Έχοντας ορμητήριο την ηπειρωτική ακτή, έκαναν επιδρομές εναντίον της Κέρκυρας όπου έπεσε φοβερός λιμός. Ταυτόχρονα, οι ολιγαρχικοί ζήτησαν τη βοήθεια της Κορίνθου και της Σπάρτης για να πάρουν το νησί. Αγνοήθηκαν.

Μπήκαν στα πλοία, πέρασαν στην Κέρκυρα, βγήκαν στην ακτή κι έκαψαν τα πλοία τους ώστε να μην έχουν άλλη διέξοδο εκτός από τη νίκη, και κυρίευσαν το βουνό Ιστώνη, όπου έκτισαν τείχη. Από εκεί εξορμώντας, λεηλατούσαν την πόλη. Οι δημοκρατικοί κάλεσαν τους

Αθηναίους. Ο Ευρυμέδων, μαζί με τον στρατηγό Σοφοκλή (του Σωστρατίδα, διαφορετικό από τον τραγικό ποιητή), έφτασαν μετά από τρεις μήνες. Εκστράτευσαν στο βουνό, πήραν τα τείχη κι ανάγκασαν τους ολιγαρχικούς να καταθέσουν τα όπλα. Οι ολιγαρχικοί συμφώνησαν να δικαστούν στην Αθήνα. Η συμφωνία θα ήταν άκυρη, αν έστω και ένας τους δραπέτευε. Οι ηγέτες των δημοκρατικών έπεισαν κρυφά κάποιους να το σκάσουν. Η συνθήκη πια δεν ίσχυε. Οι ολιγαρχικοί φυλακίστηκαν σε ένα κτίριο. Τους έβγαζαν ανά είκοσι και τους εκτελούσαν. Όταν οι υπόλοιποι φυλακισμένοι κατάλαβαν, τι γινόταν, αρνήθηκαν να συνεχίσουν να βγαίνουν ανά εικοσάδες. Οι δημοκρατικοί ανέβηκαν στη στέγη, αφαίρεσαν τα κεραμίδια κι άρχισαν να τους χτυπούν με βέλη. Βοήθησαν κι οι ολιγαρχικοί καθώς, όσοι δεν σκοτώνονταν, μάζευαν από τα ριγμένα βέλη και διατρυπούσαν τα λαρύγγια τους. Σκοτώθηκαν όλοι. Η δημοκρατία πια δεν είχε αντίπαλο στην Κέρκυρα.

Η απόκρουση των Σπαρτιατών:

Πρέπει να ήταν το 374 π.Χ., πάνω από μισό αιώνα μετά τα δραματικά γεγονότα του 427 π.Χ., όταν ο σπαρτιατικός στόλος διατάχθηκε να βοηθήσει εξόριστους ολιγαρχικούς να καταλάβουν την εξουσία στην Κέρκυρα. Ήταν κάτι σαν αντίποινα στην υποστήριξη των Αθηναίων προς τους Ζακυνθινούς δημοκρατικούς (βλ. [**Πατριδογνωσία**] «**Ιστορία της Ζακύνθου**»: Στο άρμα της Αθήνας). Οι Κερκυραίοι ζήτησαν την βοήθεια των Αθηναίων κι αυτοί ανέθεσαν στον στρατηγό Τιμόθεο να πάει εκεί. Τα πράγματα όμως ήταν πια πολύ διαφορετικά. Η διαταγή δεν συνοδευόταν από το ανάλογο χρήμα για την κάλυψη των εξόδων. Ο Τιμόθεος δεν μπορούσε να πλεύσει στην Κέρκυρα. Το Ιόνιο έμεινε στην απόλυτη κυριαρχία των Σπαρτιατών.

Με αρχηγό τον Μνάσιππο, πάνω από εξήντα τριήρεις απέκλεισαν την Κέρκυρα, ενώ 1.500 μισθοφόροι και λίγοι Σπαρτιάτες αποβιβάστηκαν στο νησί κι άρχισαν συστηματική καταστροφή των καλλιεργειών. Οι Κερκυραίοι έστειλαν νέα πρεσβεία στην Αθήνα ζητώντας βοήθεια. Το μόνο που μπορούσε να γίνει, ήταν να πάει εκεί ο στρατηγός Κτησικλής που ακόμα βρισκόταν στη Ζάκυνθο. Το Ιόνιο όμως ήταν επικίνδυνο. Ο Κτησικλής πέρασε στην ακτή της Στερεάς, βάδισε στη χώρα των Μολοσσών όπου βασίλευε ο σύμμαχος των Αθηναίων, Αλκέτας, έφτασε στην απέναντι από την Κέρκυρα ηπειρωτική ακτή και διεκπεραιώθηκε στην πολιορκημένη πόλη. Μαζί του είχε εξακόσιους πελταστές, δύναμη μικρή για να αποκρούσει τους εχθρούς, αρκετή όμως για να ανεβάσει το ηθικό των έγκλειστων και να συμφιλιώσει τους αντιμαχόμενους. Μπήκε αρχηγός του εκεί στρατού.

Ο Μνάσιππος συνέχιζε την στενή πολιορκία με αποτέλεσμα η πείνα να θερίζει τους πολιορκημένους. Πολλοί το έσκαγαν πηγαίνοντας στο σπαρτιατικό στρατόπεδο. Ο Μνάσιππος δεν τους ήθελε. Τον ενδιέφερε να μένουν στην πόλη και να τρώνε από τα λιγοστά τρόφιμα ώστε αυτά να τελειώσουν μian ώρα αρχύτερα. Ανακοίνωσε ότι, όποιος περνούσε τις γραμμές του, θα πουλιόταν δούλος. Η πείνα όμως ήταν πιο ισχυρή και η φυγή των κατοίκων συνεχίστηκε. Με μαστίγια, απωθούσε τους πρόσφυγες πίσω στην πόλη. Υπέθεσε ότι η πόλη θα έπεφτε σύντομα κι άρχισε να απολύει μισθοφόρους, ενώ καθυστερούσε τους μισθούς των υπολοίπων. Οι μισθοφόροι άρχισαν να εγκαταλείπουν το στρατόπεδο και να περιφέρονται στην ύπαιθρο.

Οι πολιορκημένοι πήραν είδηση την κατάσταση κι έκαναν έξοδο. Αιχμαλώτισαν και σκότωσαν κάμποσους. Ο Μνάσιππος μάζεψε τους υπολοίπους και διέταξε επίθεση. Οι μισθοφόροι ζήτησαν «πρώτα τα λεφτά τους». Ο Μνάσιππος άρχισε να τους χτυπάει. Η αντεπίθεση άρχισε με απροθυμία. Οι άνδρες που είχαν κάνει έξοδο, ξεκίνησαν να υποχωρούν με τάξη. Κοντά στα τείχη, στάθηκαν κι έκαναν αντεπίθεση, ενώ από δεξιά κι αριστερά ξεπρόβαλλαν άλλοι που πλαγιοκοπούσαν τους Πελοποννήσιους. Ο Μνάσιππος διέταξε υποχώρηση αλλά ήταν πια εγκλωβισμένος. Έπεσε στη μάχη. Ο υπαρχηγός του μπήκε όπως όπως στα πλοία με όσους μπόρεσαν κι ανοίχτηκε στο πέλαγος. Κι από τον Νότο ερχόταν ο Αθηναίος στρατηγός Ιφικράτης με εβδομήντα τριήρεις που οι Αθηναίοι είχαν επιτέλους καταφέρει να κινητοποιήσουν.

Φτάνοντας στην Κέρκυρα, ο Ιφικράτης έμαθε ότι δέκα τριήρεις των Συρακουσών αρμένιζαν προς τα εκεί για να ενισχύσουν την πολιορκία της πόλης από τον (νεκρό πια) Μνάσιππο. Δεν είχαν πληροφορηθεί τις εξελίξεις. Ο Ιφικράτης άφησε τους Συρακούσιους να πιάσουν ακτή και, πάνω στην απόβαση των ανδρών, τους κύκλωσε από στεριά και θάλασσα. Έπεσαν στα χέρια του και οι δέκα τριήρεις. Και βρέθηκαν να έχουν φορτία με πλούσια αναθήματα από χρυσό και ελεφαντόδοντο που ο τύραννος της σικελικής πόλης, Διονύσιος, προόριζε για τους Δελφούς και την Ολυμπία. Από την εκποίηση τους, ο Ιφικράτης εισέπραξε εξήντα τάλαντα, ποσό αρκετό για τα έξοδα της εκστρατείας που όμως έληξε καθώς στη Σπάρτη συζητούσαν ήδη για ειρήνη.

Η ρωμαϊκή κατάκτηση:

Τα επόμενα πολλά χρόνια κύλησαν ειρηνικά ώσπου, αιφνιδιαστικά, εφόρμησε εναντίον της Κέρκυρας ο από το 317 π.Χ. δικτάτορας των Συρακουσών, Αγαθοκλής (361 – 289), ο οποίος κυρίευσε το νησί. Οι Κερκυραίοι κατόρθωσαν να αποτινάξουν τον ζυγό και, στη συνέχεια, να αποκρούσουν επίθεση του βασιλιά των Μολοσσών, Πύρρου, με τον οποίο, στη συνέχεια, συνέπραξαν στην εκστρατεία του στην Ιταλία (βλ. [Πατριδογνωσία] «Ιστορία Ηπείρου»: Ο Πύρρος και οι νίκες του).

Δυτικά, στην Ιταλική χερσόνησο, οι Ρωμαίοι έστηναν το δικό τους πανίσχυρο κράτος. Οι πόλεμοι του Πύρρου τους έκαναν να ενδιαφερθούν για τα ανατολικά σ' αυτούς μέρη. Ξεκίνησαν από την Ιλλυρία. Για κάποιους λόγους, οι Ιλλυριοί θεώρησαν ότι γι' αυτό έφταιγαν οι Κερκυραίοι. Όταν ο άγριος τύραννος των Ιλλυριών, Άγρων, πέθανε (230 π.Χ.), τον διαδέχτηκε η γυναίκα του, Τεύτα, «βασιλίσα της Ιλλυρίας». Οι Ρωμαίοι φάνηκαν στα ιλλυρικά εδάφη το 229 π.Χ. Η Τεύτα κίνησε εκστρατεία εναντίον της Κέρκυρας και, έπειτα από στενή πολιορκία, ανάγκασε τους κατοίκους, που υπέφεραν από την πείνα, να παραδοθούν. Το 228 π.Χ., η Τεύτα πέθανε. Πρόλαβε να παραδώσει την Κέρκυρα στους Ρωμαίους που είχαν καταφθάσει στο νησί έχοντας επικεφαλής τους τον ύπατο Φούλβιο.

Ήταν η πρώτη κατάληψη ελληνικού εδάφους από τους Ρωμαίους. Εγκατέστησαν εκεί έναν δικαστικό άρχοντα κι έφυγαν, αφήνοντας τους Κερκυραίους να διοικούνται όπως πρώτα. Η Κέρκυρα όμως είχε πια μπει στον δρόμο της παρακμής. Οι Ρωμαίοι προσπάθησαν να την τονώσουν. Ευγνωμώντας, οι Κερκυραίοι έμειναν πιστοί σύμμαχοι της Ρώμης ακόμα κι όταν οι Καρχηδόνιοι του Αννίβα βρέθηκαν προ των πυλών της. Αποτέλεσμα ήταν να απολαύσει το νησί προνόμια ως την εποχή του γιου του Βεσπασιανού, Τίτου (79 – 81 μ.Χ.).

Σαράντα χρόνια πριν, στα 40 μ.Χ., στην Κέρκυρα έφτασαν οι άγιοι Ιάσων επίσκοπος Ικονίου και Σωσίπατρος της Ταρσού και δίδαξαν τον χριστιανισμό, ιδρύοντας την πρώτη χριστιανική εκκλησία (του Αγίου Στεφάνου) στο νησάκι Πυθία. Μια από τις πρώτες που έσπευσαν να ασπαστούν τη νέα θρησκεία, ήταν η μαθήτρια του Σωσίπατρου, Κέρκυρα, κόρη του Ρωμαίου διοικητή Κερκυλλίνου, φανατικού ειδωλολάτρη. Ο Κερκυλλίνος την υπέβαλε σε φρικτά βασανιστήρια, για να την αναγκάσει να επιστρέψει στην επίσημη ρωμαϊκή θρησκεία. Η κόρη πέθανε στις 5 Απριλίου του 42 μ.Χ. Η χριστιανική εκκλησία την ενέταξε στους μάρτυρες της.

Ο άγιος μεσαιώνας:

Ήταν το 466, όταν στο νησί φάνηκαν οι Βάνδαλοι του Γενζέριχου. Η πόλη αντιστάθηκε αλλά η ύπαιθρος λεηλατήθηκε άγρια. Ξεκίνησε η μακριά περίοδος των εισβολών βαρβάρων που λεηλατούσαν τον Ελλαδικό χώρο πριν να στραφούν στη γειτονική Ιταλία. Έκλεισε με την εισβολή των Γότθων του Τοτίλα που το 541 έφτασε στην Κέρκυρα με τριακόσια πλοία και λεηλάτησε την ύπαιθρο, έσφαξε τους κατοίκους και κατέστρεψε ό,τι βρέθηκε στον δρόμο του. Ελάχιστοι Κερκυραίοι απέμεναν όταν επιτέλους κατέφθασε ο βυζαντινός στόλος υπό τον ναύαρχο Ναρσή κι έδιωξε τους εισβολείς.

Η συμμετοχή των Κερκυραίων στους πολέμους των αυτοκρατόρων εναντίον Περσών και Σαρακηνών αμείφθηκε από τον Λέοντα Γ' τον Ίσαυρο με την παραχώρηση στην Κέρκυρα των εδαφών ανάμεσα στην Άρτα και το Δυρράχιο. Στον πόλεμο εναντίον των Βουλγάρων, το νησί προσέφερε 8.000 οπλίτες και ογδόντα πλοία. Οι Σαρακηνοί επανήλθαν και πυρπόλησαν την Κέρκυρα που έμελλε να γνωρίσει και εισβολείς από τη Δύση.

Τον Μάιο του 1081, ο Φράγκος Ροβέρτος Γισκάρδος και ο γιος του, Βοημούνδος, φάνηκαν στο Ιόνιο. Ο Γισκάρδος χτύπησε στο Δυρράχιο. Ο Βοημούνδος πολιόρκησε την Κέρκυρα. Ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α' Κομνηνός κατέφθασε στο Βουθρωτό, ενισχύθηκε με κερκυραϊκά και βενετσιάνικα πλοία, ναυμάχησε με τον στόλο του Βοημούνδου, νικήθηκε οικτρά και κατέφυγε στην πόλη της Κέρκυρας όπου πέρασε όλο τον επόμενο χειμώνα. Στα 1082, οι πολιορκητές ενισχύθηκαν από τον ίδιο τον Γισκάρδο που κατέφθασε με τριακόσια πλοία. Η σύγκρουση των Φράγκων από τη μια και των Βυζαντινών, Κερκυραίων και Βενετσιάνων από την άλλη πλευρά έβγαλε νικητές τους πρώτους. Ένας θανατηφόρος πυρετός που έπληξε τον Γισκάρδο, ενώ βρισκόταν στην Κεφαλονιά, γλίτωσε τα νησιά. Ο Γισκάρδος πέθανε κι ο γιος του, Βοημούνδος, τα μάζεψε και γύρισε στη Σικελία.

Τα επόμενα πάνω από εκατό χρόνια, Φράγκοι που εξορμούσαν από τη Σικελία, πολλές φορές προσπάθησαν να πάρουν την Κέρκυρα. Με εξαίρεση τη για σύντομο χρόνο κατάκτησή της από τον Ρογήρο Α' (1142 μ.Χ.), το νησί έμεινε στα χέρια των Βυζαντινών ως και την 4^η Σταυροφορία. Ο αυτοκράτορας Μανουήλ Κομνηνός (1122 – 1180) χάρισε την Κέρκυρα (μαζί με την Αιτωλία και την Ήπειρο) στον νόθο γιο του, Αλέξιο, και τον αναγόρευσε δούκα, δημιουργώντας έτσι ένα τεράστιο φέουδο.

Στις 21 Μαΐου του 1203, περαστικοί από εκεί, οι Φράγκοι της 4^{ης} Σταυροφορίας πήραν την Κέρκυρα που έγινε «τιμής ένεκεν» βενετσιάνικη κτήση. Την προσάρτησε στο δεσποτάτο της Ηπείρου ο Μιχαήλ Β' Άγγελος. Του την πήρε (1267) ο Κάρολος ο Ανδεγαυός. Πέθανε το 1285. Ακριβώς έναν αιώνα αργότερα, στις 28 Μαΐου του 1386, η σημαία της Βενετίας με το

λιοντάρι του Αγίου Μάρκου υψώθηκε στην ακρόπολη του νησιού. Εμελλε να κυματίζει εκεί τα επόμενα 411 χρόνια.

Τον καιρό των Βενετσιάνων:

Ξεκίνησε η εποχή της βενετοκρατίας που άφησε ιδιαίτερα σημάδια στον χαρακτήρα και στον τρόπο ζωής των κατοίκων. Παράλληλα, η Κέρκυρα έγινε καταφύγιο των Βυζαντινών που προσπαθούσαν να γλιτώσουν από την Οθωμανική θύελλα, η οποία σάρωνε τις ελληνικές χώρες. Στα 1461, κατέφθασε ο τελευταίος δεσπότης της Ηπείρου, Θωμάς Παλαιολόγος, με την οικογένειά του. Εκεί πέθανε η σύζυγός του, Αικατερίνη (αδελφή της Μουχλιώτισσας, ξακουστής τελευταίας κυράς της Αθήνας). Ο Θωμάς πήρε την υπόλοιπη οικογένεια κι έφυγε στη Ρώμη, όπου ζήτησε την προστασία του πάπα. Στο νησί είχαν ήδη καταφύγει ή ακολουθήσαν οι Λασκάρηδες, ο Διπλοβαστάτζης και ο Φραντζής, αυτόπτης μάρτυρας της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή (29 Μαΐου του 1453). Μπήκε σε μοναστήρι κι εκεί, με την προτροπή των αρχόντων του νησιού, έγραψε το περίφημο Χρονικό της Άλωσης. Πέθανε στην Κέρκυρα.

Στα 1537, ο ναύαρχος πειρατής Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα έφτασε και στην Κέρκυρα. Έβγαλε στο νησί 25.000 άνδρες και πολλά κανόνια και πολιορκήσε την πόλη. Τα βαριά βενετσιάνικα πυροβόλα πάνω από τα τείχη του έκαναν μεγάλη ζημιά και δεν επέτρεπαν στους πολιορκητές να πλησιάσουν. Ο Μπαρμπαρόσα στράφηκε στην ύπαιθρο. Πυρπόλησε ό,τι μπορούσε να πυρποληθεί, κατέστρεψε ό,τι μπορούσε να καταστραφεί, έπιασε 2.000 χωρικούς αιχμαλώτους και συνέχισε την πολιορκία. Στην απέναντι ηπειρωτική ακτή, στρατοπέδευε ο σουλτάνος Σουλεϊμάν που περίμενε την πτώση του φρουρίου.

Όσοι Κερκυραίοι κατάφεραν να μπουκ στο βενετσιάνικο κάστρο, βρέθηκαν προ εκπλήξεων. Οι Βενετσιάνοι τους έστησαν στους προμαχώνες, στόχους του πυροβολικού του Χαϊρεντίν, και τους άφησαν να πεθάνουν της πείνας κάνοντας οικονομία στα τρόφιμα.

Το κάστρο της Κέρκυρας δεν έπεφτε κι ο πειρατής ναύαρχος αναγκάστηκε να λύσει την πολιορκία. Πέρασε απέναντι και πήρε το Βουθρωτό και την Πάργα. Ο πόλεμος Βενετίας και Οθωμανικής αυτοκρατορίας έληξε στα 1540 με τα νησιά του Ιονίου να παραμένουν κτήσεις

της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας. Αργότερα, θα ξανάπαιρναν και τις απέναντι ηπειρωτικές κτήσεις τους.

Οι Τούρκοι ξαναφάνηκαν στα 1571, λεηλάτησαν και πάλι την ύπαιθρο αλλά τους περίμενε η καταστροφή του στόλου τους στη ναυμαχία της Ναυπάκτου (7 Οκτωβρίου 1571). Ο λαός της Κέρκυρας όμως υπέφερε κι από την εκμετάλλευση των αρχόντων. Στα 1611, ολόκληρα 17 χρόνια πριν από το «Ρεμπελιό των Ποπολάρων» της Ζακύνθου, οι αγρότες ξεσηκώθηκαν. Η εξέγερση πνίγηκε στο αίμα.

Το εμπόριο του λαδιού που παραγόταν στα Ιόνια νησιά, απέφερε πλούσια έσοδα στη Βενετία που υποχρέωνε τους παραγωγούς μόνο σ' αυτή να πουλάνε. Κάθε πώληση ή εξαγωγή αλλού απαγορευόταν. Από την όλη υπόθεση, έμεναν κάθε χρόνο δυο εκατομμύρια δουκάτα στο Δημόσιο Ταμείο που υπήρχε στην Κέρκυρα. Η κακοδιοίκηση όμως οδήγησε στην σπατάλη του αποθεματικού. Και οι αβάσταχτοι φόροι έκαναν τους ελαιοκαλλιεργητές να εγκαταλείπουν ο ένας μετά τον άλλο την παραγωγή. Τα νησιά κήρυσσαν πτώχευση. Η παραγωγή τροφίμων έφτανε να καλύψει τις ανάγκες των τεσσάρων από τους δώδεκα μήνες του έτους. Για τους υπόλοιπους οκτώ, γινόταν εισαγωγή. Η εργασία στα καράβια και κάποια μεροκάματα στην απέναντι ακτή της Ηπείρου μόλις κάλυπταν το «ισοζύγιο» των Κερκυραίων. Οι δημοκρατικές ιδέες της γαλλικής επανάστασης (1789) βρήκαν και στην Κέρκυρα γόνιμο έδαφος να στεριώσουν.

Οι τελευταίες βενετσιάνικες μέρες:

Στα 1795, γενικός προβλεπτής (πρεβεδούρος) της Βενετίας για τα νησιά του Ιονίου και τις ηπειρωτικές βενετσιάνικες κτήσεις (Βουθρωτό, Πάργα, Πρέβεζα και Βόνιτσα) διορίστηκε ο στόλαρχος Κάρολος Αυρήλιος Βίδμαν. Εγκαταστάθηκε στην Κέρκυρα όπου βρήκε άδεια τα ταμεία. Με ένα εκατομμύριο δουκάτα ετήσιο παθητικό. Οι στρατιώτες είχαν μήνες να πληρωθούν, ενώ οι δημόσιοι υπάλληλοι την έβγαζαν με τις δωροδοκίες που ανθούσαν. Οι επείγουσες αιτήσεις του Βίδμαν στη Βενετία να του στείλουν χρήματα έμειναν αναπάντητες. Βρήκε εβραίους ιδιώτες και υπέγραψε δάνεια για λογαριασμό της Γαληνοτάτης. Έβαλε το χέρι του βαθιά και στη δική του τσέπη και τσοντάρισε 8.000 δουκάτα, δίνοντας τα ασημικά του σε ενεχυροδανειστήριο. Πολύ θα ήθελε να απολύσει κάμποσους στρατιώτες αλλά τα διεθνή γεγονότα δεν του το επέτρεπαν: Πειρατές λυμάνονταν το Ιόνιο, ενώ ο γαλλικός και ο αγγλικός στόλος καιροφυλακτούσαν.

Στα 1796, μαθεύτηκε ότι ο Ναπολέων Βοναπάρτης εισέβαλε στην Ιταλία και προήλαυε στην Λομβαρδία, βάζοντας σε κίνδυνο τη Βενετία. Ο Βίδμαν αναγκάστηκε να πάρει νέους στρατιώτες και να ξοδέψει χρήματα επιδιορθώνοντας τα κανόνια στα τείχη. Δημιούργησε και πολιτοφυλακές στα χωριά, τις οποίες έβαλε να περιπολούν στις ακτές. Η Κέρκυρα εξόπλισε με δαπάνη των πλουσίων μια μεγάλη γολέτα με κυβερνήτη κάποιον Γονέμη και πλήρωμα Έλληνες ναύτες και πεζοναύτες υπό τον συνταγματάρχη Τριβάλη. Κάθε εβραϊκή οικογένεια πρόσφερε στον στρατό έναν άνδρα τον οποίο συντηρούσε η ίδια.

Οι σκοτούρες όμως δεν τέλειωναν για τον Βίδμαν. Ο πρόξενος της Γαλλίας στην Κέρκυρα, Saint Sauveur, έβρισκε συνεχώς αιτίες για παραστάσεις στον Βενετσιάνο διοικητή. Τη μια φορά ήταν η σύλληψη ενός γαλλικού εμπορικού που παραβίαζε τις διατάξεις του διεθνούς ναυτικού δικαίου. Ο Γάλλος απαιτούσε την άμεση απελευθέρωση ανδρών και σκάφους. Την άλλη, διαμαρτυρόταν, επειδή ο Βενετσιάνοι άφησαν να περάσουν από τα νησιά Γάλλοι βασιλόφρονες. Την παράλλη ότι παρακωλύθηκαν γαλλικά πλοία που καταδίωκαν εγγλέζικα στο Ιόνιο.

Κάποια στιγμή, βρετανικά πολεμικά συνέλαβαν γαλλικά εμπορικά. Τα φορτία τους εκποιήθηκαν στην Κέρκυρα και ο πρόξενος της Γαλλίας ζήτησε να αποζημιωθούν οι Γάλλοι, αφού η «λεία πολέμου» περιήλθε σε υπηκόους της Βενετίας. Τον ίδιο καιρό, Γάλλοι πράκτορες περιόδευσαν στα νησιά και καλούσαν τους νησιώτες να παλέψουν για την Δημοκρατία. Στη Ζάκυνθο, βρήκαν απήχηση, στην Κέρκυρα, λιγότερο. Στις 24 Μαρτίου 1797, ο Βίδμαν έλαβε επιστολή από την Βενετία που τον πληροφορούσε ότι οι πόλεις Μπρέσια και Μπέργκαμο είχαν κηρύξει την ανεξαρτησία τους και τον καλούσε να φροντίσει να μην υπάρξουν ανάλογα «κρούσματα» στο Ιόνιο.

Στις 12 Μαΐου του 1797, ο Ναπολέων μπήκε στη Βενετία ως «σύμμαχος» που όμως της επέβαλε καθεστωτική αλλαγή. Η Γαληνοτάτη μετατράπηκε σε δημοκρατία γαλλικού τύπου, υπό γαλλικό έλεγχο. Τα νέα ποτέ δεν έφτασαν στην Κέρκυρα. Έφταναν όμως ειδήσεις για δράση Γαλλόφιλων στα νησιά. Ο Βίδμαν ανησυχούσε αλλά δεν ήξερε τι να κάνει καθώς ειδήσεις από την Βενετία δεν είχε. Εξακολουθούσε βέβαια να είναι ο διοικητής. Την πρώτη Πέμπτη της Πεντηκοστής, καθολική γιορτή της Μεγάλης Δωρεάς, με τον πορφυρό του μανδύα κι έχοντας γύρω του αξιωματούχους και υπαλλήλους, παρακολούθησε τη λιτανεία, ενώ οι θεατές ζητωκραύγαζαν «Ζήτω ο Άγιος Μάρκος, ζήτω ο πρίγκιπας» και από τα παράθυρα του έριχναν ζαχαρωτά. Όπως εύστοφα σημείωσε ο Πλάτων Ροδοκανάκης (1883 – 1920), στην ουσία, χωρίς να το ξέρουν, οι Κερκυραίοι εκείνη την ημέρα αποχαιρετούσαν το παλιό καθεστώς.

Τα σχέδια του Ναπολέοντα:

Είχε φτάσει η 31^η Μαΐου του 1797 και ο Βίδμαν ακόμα δεν είχε μάθει ότι πια δεν υπήρχε η Γαληνοτάτη. Ανησυχούσε όμως, επειδή δεν είχε νέα. Αποφάσισε να στείλει ένα πλοίο μήπως μάθει, τι τρέχει. Το πλοίο βρήκε ένα καΐκι στα στενά του Οτράντο (εκεί που τελειώνει το Ιόνιο και αρχίζει η Αδριατική) και το συνέλαβε. Μετέφερε ιδιωτική αλληλογραφία. Την άνοιξαν κι έμαθαν ότι η Βενετία είχε πέσει στους Γάλλους πριν από περίπου τρεις βδομάδες.

Ο πλοίαρχος έσπευσε να πει τα νέα στον Βίδμαν. Αυτός συγκάλωσε τους προϊσταμένους των τοπικών αρχών σε συμβούλιο. Αποφασίστηκε να βγει ανακοίνωση που να εξηγεί τις εξελίξεις και να δημιουργηθεί ομοσπονδία Δημοκρατικής Πολιτείας των Επτανήσων.

Τα νέα προκάλεσαν πανικό στους άρχοντες. Με τον φόβο, μήπως τους κυνηγήσουν οι δημοκρατικοί, κατέφυγαν στο φρουρίο, ενώ οι πλούσιοι εβραίοι μάζεψαν όσα από τα υπάρχοντά τους μπορούσαν και κατέφυγα στην ύπαιθρο. Ο Βίδμαν έστρεψε τα κανόνια προς την είσοδο του φρουρίου κι ανάγκασε τους άρχοντες να γυρίσουν σπίτια τους.

Την επομένη, 1^η Ιουνίου του 1797, επίσημος ταχυδρόμος από τη Βενετία, γνωστοποιούσε στον Βίδμαν ότι εγκαθιδρύθηκε εκεί «Δημαρχείο» με πρόεδρο τον ίδιο τον δόγη που ήδη κατηγορούσε το προηγούμενο αριστοκρατικό πολίτευμα, αυτό του οποίου ο ίδιος ήταν τόσα χρόνια επικεφαλής.

Με τα ίδια έγγραφα που ο ταχυδρόμος έφερε, ο Βίδμαν ονομαζόταν ένας από τους τρεις που θα αποτελούσαν στο εξής το «δημαρχείο Κέρκυρας». Οι άλλο δύο θα έφταναν «εν καιρώ» με 18 πολεμικά και 600 άνδρες.

Οι Βενετσιάνοι πίστευαν ακόμα ότι ήταν ισότιμοι σύμμαχοι των Γάλλων κι απλά είχαν αλλάξει το φεουδαρχικό τους κοστούμι με άλλο, δημοκρατικό. Ο Ναπολέων όμως είχε τα δικά του σχέδια. Στο Διευθυντήριο που τότε διοικούσε την επαναστατημένη Γαλλία, είχε

γράφει:

«Τα νησιά Κέρκυρα, Ζάκυνθος και Κεφαλονιά έχουν για μας μεγαλύτερο ενδιαφέρον από όσο η Ιταλία ολόκληρη. Η Οθωμανική αυτοκρατορία καταρρέει. Η κτήση των νησιών αυτών θα μας επιτρέψει είτε να τη στηρίξουμε είτε να πάρουμε και εμείς το μερίδιό μας από τα εδάφη της». Και ο υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας σημειώνει:

«Η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος μας καθιστούν κυρίαρχους της Αδριατικής. Τα νησιά αυτά έχουν για μας ύψιστη σημασία».

Στην ηγεσία της Βενετίας έφταναν ανησυχητικά μηνύματα: Οι Επτανήσιοι βρίσκονταν σε αναβρασμό, οι Ρώσοι καιροφυλακτούσαν, ήταν ανάγκη να σταλεί εκεί δύναμη που να αποτρέψει ρωσική επέμβαση. Τέτοια. Οι εκθέσεις συνοδεύονταν από πληροφορίες ότι Άγγλοι φάνηκαν στο Ιόνιο.

Οι Βενετσιάνοι τα πίστεψαν όλα αυτά. Θορυβημένοι, ζήτησαν από τους Γάλλους συμμάχους να ενισχύσουν την προσπάθειά τους να κρατήσουν τα νησιά. Ο Ναπολέων άρπαξε την ευκαιρία από τα μαλλιά. Πληροφόρησε το Διευθυντήριο ότι θα στείλει στα νησιά μέρος του στόλου με 1500 Γάλλους και 600 Βενετσιάνους, θα πάρει Κέρκυρα, Ζάκυνθο και Κεφαλονιά κι από αυτά, την Κέρκυρα έπρεπε η Γαλλία να την κρατήσει με κάθε θυσία. Μετά, κάλεσε τον 46χρονο στρατηγό του, Αντουάν Γεντιλί, και του έδωσε γραπτές εντολές:

«Θα αναχωρήσετε με κάθε μυστικότητα για την Κέρκυρα και θα κυριεύσετε όλες τις κτήσεις της Βενετίας στην Ανατολή (Βουθρωτό, Πάργα, Πρέβεζα και Βόνιτσα). Θα ενεργείτε ως σύμμαχος και βοηθός της Βενετίας και σε συμφωνία με τους επιτετραμμένους της που θέλει να στείλει εκεί. Πρέπει να προσελκύσετε τους ντόπιους. Οποιαδήποτε απόφαση πάρετε, πρέπει να μπορείτε να την εκτελέσετε. Πιστεύω ότι ο στόλος μας θα ενισχυθεί από δυο τρεις βενετσιάνικες φρεγάτες. Εσείς θα έχετε 2.000 άνδρες. Όταν φτάσετε στην Κέρκυρα, πρέπει να κυριεύσετε όλα τα βενετσιάνικα πολεμικά πλοία και όσα υπάρχουν εκεί και διστάζουν να διαλέξουν με ποιους θα πάνε».

Στη συνέχεια, ο Ναπολέων έδινε συμβουλές συμπεριφοράς απέναντι στους νησιώτες:

«Αν διαπιστώσετε ότι οι κάτοικοι των χωρών αυτών θέλουν την ανεξαρτησία τους, κολακεύστε αυτή τους την επιθυμία και μην παραλείψετε στις προκηρύξεις σας να μιλάτε για την Ελλάδα, την Αθήνα και τη Σπάρτη» (Διονυσίου Δ. Ζέρμπα, «Σκηναί και επεισόδια από την κατοχήν της Κερκύρας υπό των δημοκρατικών Γάλλων»).

Η μεταπολίτευση στην Κέρκυρα:

Η πρώτη έκπληξη των Βενετσιάνων ήρθε, όταν έμαθαν ότι στην αποστολή των Γάλλων ήταν και ο φημισμένος στρατιωτικός, πολίτης Ντ' Αρμπουά, με πέντ' έξι Κορσικανούς, έμπιστους του Ναπολέοντα. Η εξήγηση ήταν ότι «ξέρουν ιταλικά» και μπορούσαν να συνεννοηθούν με τους «ντόπιους». Την δεύτερη έκπληξη των Βενετσιάνων προκάλεσε η είδηση ότι μαζί τους θα είχαν και τον 31χρονο Αντουάν Βενσάντ Αρνό. Ήταν γνωστός Γάλλος λογοτέχνης, θεατρικός συγγραφέας επιτυχημένος, προσωπικός φίλος του Ναπολέοντα, ελληνολάτρης φανατικός και καμιά δουλειά δεν είχε σε μια αποστολή υποστήριξης των Βενετσιάνων.

Μπήκαν ψύλλοι στ' αφτιά τους και πολύ σωστά, αφού αποστολή του Αρνό ήταν να γράφει τις προκηρύξεις προς τον ελληνικό λαό, να συλλέγει πληροφορίες για τα νησιά, να αποτελεί τον απευθείας με τον Ναπολέοντα σύνδεσμο και, κυρίως, να οργανώσει πολιτικά τα Επτάνησα. Οι Βενετσιάνοι όμως δεν μπορούσαν να αρνηθούν την «βοήθεια» που οι ίδιοι είχαν ζητήσει. Προσπάθησαν να βάλουν εμπόδια που ο στρατηγός Γεντιλί εύκολα παρέκαμψε. Στις 7 Ιουνίου, ειδοποίησε τον Ναπολέοντα ότι ήταν έτοιμος και ότι είχε γράψει και την προκήρυξή του προς τον λαό (απλή, με λίγο ύφος, καθώς δεν είχε να κάνει με Ευριπίδες και Πλάτωνα, όπως ο ίδιος σημείωνε).

Ο στόλος απέπλευσε από τη Βενετία στις 13 Ιουνίου. Οι Γάλλοι, τελικά, ήταν 3.500. Στην είσοδο του Ιονίου τους βρήκε νηνεμία. Θάλασσα γυαλί, ασημένια το μεσημέρι, την ώρα που καθρεφτιζόταν πάνω της ο ήλιος. Μαγεύτηκαν. Στην Κέρκυρα, κατάφεραν να φτάσουν στις 28 Ιουνίου 1797 κάνοντας το ταξίδι των λίγων ωρών σε 15 ημέρες.

Ο στρατηγός Γεντιλί διέταξε τον Ντ' Αρμπουά να πάει στο νησί επικεφαλής αντιπροσωπείας για να δει πώς έχουν τα πράγματα και να κανονίσει τα του στρατωνισμού των ανδρών. Όσο να ετοιμαστεί η λέμβος, ο Αρνό πηγαينوερχόταν στο κατάστρωμα και

χάζευε το νησί και τη θάλασσα μαγεμένος. Ενθουσιασμένος, πήδηξε κι αυτός στη λέμβο, να δει από κοντά το νησί. Αργότερα, έγραφε:

«Ποτέ ο ουρανός δεν μου φάνηκε τόσο καθαρός και γαλάζιος. Ποτέ δεν είδα τη θάλασσα τόσο σμαραγδένια. Έπιανα νερό στις χούφτες μου, να διαπιστώσω ότι στ' αλήθεια δεν υπήρχε χρωστική ουσία που να το βάφει».

Στην ακτή, συνάντησαν τον Βίδμαν. Του επέδωσαν επιστολή που τον πληροφορούσε ότι ήρθαν εκεί για να προστατέψουν τα νησιά. Ο Βίδμαν απάντησε ότι ήταν ενήμερος. Ο στόλος μπήκε στο λιμάνι με τα γαλλικά πλοία να έχουν υψώσει την βενετσιάνικη σημαία του Αγίου Μάρκου. Οι Βενετσιάνοι ησύχασαν.

Το πρωί, 29 Ιουνίου 1797, οι Κερκυραίοι ξύπνησαν βλέποντας έντυπες τοιχοκολλημένες προκηρύξεις με το κείμενο που ο Αρνό είχε γράψει σε τρεις γλώσσες: Ελληνικά, ιταλικά και γαλλικά. Η μόρφωση του λαού, η Ελλάδα, η ισότητα και η ελευθερία, η επάνοδος του αρχαίου μεγαλείου, ο Μιλτιάδης κι ο Θεμιστοκλής έκαναν παρέα με διαβεβαιώσεις για το απαραβίαστο της ζωής, της θρησκείας και της περιουσίας.

Οι Κερκυραίοι ενθουσιάστηκαν, οι καμπάνες άρχισαν να χτυπούν χαρμόсуνα, σάλπιγγες ηχούσαν κι ο λαός διέτρεχε τους δρόμους ανεμίζοντας τρίχρωμες σημαίες. Οι άρχοντες είχαν εξαφανιστεί.

Η επίσημη απόβαση των Γάλλων ξεκίνησε στις 4 μετά το μεσημέρι. Ο Βίδμαν χάρισε στον στρατηγό Γεντιλί ένα βιβλίο και περίμενε αντιδράσεις. Ο Γάλλος το άνοιξε. Αναγνώρισε την «Οδύσσεια» του Ομήρου κι ευχαρίστησε θερμά τον Βενετσιάνο. Ο λαός ζητωκραύγασε. Ο Βίδμαν κατάλαβε πως είχε οριστικά χάσει το παιχνίδι. Παρέμενε «αρχηγός της κυβερνήσεως» αλλά όλες οι πολιτικές εξουσίες είχαν περάσει αυτόματα στον Αρνό και οι στρατιωτικές στον Γεντιλί.

Η γαλλική παρένθεση:

Την πρώτη στιγμή που ο Αρνό βρέθηκε στην Κέρκυρα, κάλεσε κρυφά δέκα από τους πιο σεβαστούς πολίτες και τους ζήτησε καθένας τους να του υποδείξει τα άτομα που θεωρεί ότι μπορούν να αναλάβουν υψηλά καθήκοντα. Παραβάλλοντας τους δέκα καταλόγους, ξεχώρισε τα ονόματα που αναφέρονταν σε όλους. Ο ίδιος πρόσθεσε και τα ονόματα του Βίδμαν, του εκλεγμένου ορθόδοξου Μεγάλου Πρωτόπαπα (ήταν ο Γεώργιος Μάντζαρος, θείος του συνθέτη Νικολάου Μάντζαρου που μελοποίησε τον εθνικό ύμνο), του Λατίνου αρχιεπισκόπου και δυο ραβίνων. Σχηματίστηκε έτσι ένα 48μελές Δημαρχιακό Συμβούλιο με 41 Έλληνες (οι επτά ήταν αριστοκράτες), πέντε καθολικούς και δύο εβραίους.

Ο Αρνό πρόσφερε την προεδρία στον Βίδμαν. Εκείνος την αποποιήθηκε. Πρόεδρος έγινε ο Σπυρίδων Θεοτόκης (ο μελλοντικός πρόεδρος της Γερουσίας της «Επτανήσου Δημοκρατίας» με τον τίτλο του πρίγκιπα).

Η πρώτη συνεδρίαση επισκιάστηκε από την εισβολή ενόπλων που μπήκαν στην αίθουσα και απαιτούσαν να φύγουν οι εβραίοι από το συμβούλιο. Δεν τους γίνηκε το χατίρι. Οι ένοπλοι βγήκαν στους δρόμους, εισέβαλαν στην εβραϊκή συνοικία κι άρχισαν να κακοποιούν όποιον εβραίο έβρισκαν μπροστά τους. Ο Γεντιλί κατέβασε τον στρατό και η τάξη αποκαταστάθηκε. Δημιουργήθηκε επιτροπή σωτηρίας. Ξεκίνησε να καταρτίζει καταλόγους προγραφών. Ένας της επιτροπής πρόσθεσε και το όνομα γείτονά του που εκείνο τον καιρό έλειπε στην Αλβανία. Το έγκλημά του ήταν ότι διέθετε άμαξα που πολύ θα ήθελε να οικειοποιηθεί το μέλος της επιτροπής. Κάποιοι πρόφτασαν το θέμα στον Αρνό.

Ο Γεντιλί κάλεσε τον Αρνό και το μέλος της επιτροπής σωτηρίας σε δείπνο. Στο τραπέζι, ρώτησε τι νέα υπήρχαν. Ο Αρνό απάντησε:

«Τίποτα το καινούριο, εκτός από το ότι ο φίλος μας αποκτά άμαξα».

Οι προγραφές καταργήθηκαν πριν να ξεκινήσουν. Φυτεύτηκε το δέντρο της ελευθερίας, κάρηκε σε δημόσιο χώρο το «λίμπρο ντ' όρο», κατέβηκε και η σημαία του Αγίου Μάρκου από το φρούριο αλλά τα νησιά του Ιονίου εξακολουθούσαν, τυπικά, να είναι βενετσιάνικα. Στις 17 Οκτωβρίου του 1797, υπογράφηκε η συνθήκη του Καμποφόρμιο: Η «ελεύθερη» Βενετία έπαυε να υπάρχει. Γινόταν αυστριακή κτήση, ενώ τα εδάφη της στο Ιόνιο και τις ακτές της Ηπείρου και της Στερεάς περνούσαν στη Γαλλία. Τα Επτάνησα έγιναν γαλλική επαρχία. Ο Ναπολέων πήρε και τη Μάλτα και υποσχόταν ανοιχτά ότι θα βοηθήσει τους Έλληνες να

διώξουν τους Τούρκους από τον Μοριά. Οι άρχοντες απευθύνθηκαν στην Αυστρία, ζητώντας να βοηθήσει να διώξουν τους Γάλλους. Τους έδωξαν οι Τούρκοι και οι Ρώσοι.

Η ρωσοτουρκική απειλή:

Το φλερτ ανάμεσα στον Αλή πασά και τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη είχε ξεκινήσει από την 1^η Ιουνίου του 1797, όταν ο Αλβανός είχε στείλει επιστολή στον Γάλλο. Με αυτήν του εξέφραζε τον θαυμασμό του για τα κατορθώματά του και ζητούσε να του στείλει Γάλλους αξιωματικούς να εκπαιδεύσουν τους δικούς του στο πυροβολικό. Ο Ναπολέων βρήκε ενδιαφέρουσα τη φιλία με τον Αλή πασά και ζήτησε από τον στρατηγό Γεντιλί να στείλει δυο αξιωματικούς.

Ο Γεντιλί επισκέφτηκε τον Αλβανό στα Γιάννενα, έτυχε θερμής υποδοχής, εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του πασά και του παραχώρησε τον 60χρονο αρχηγό του επιτελείου, συνταγματάρχη Ροζ: Είχε γεννηθεί στην Ελλάδα και γνώριζε άριστα την ελληνική γλώσσα, στην οποία θα μπορούσε να συνεννοείται με τον Αλή πασά. Ο Αλή του γνώρισε την όμορφη 16χρονη Ζωίτσα (δικό του εξώγαμο, κατά τις φήμες), την προίκισε με 4.500 φράγκα και τους πάντρεψε.

Με γαλιφιές, ο Αλβανός κατάφερε να πάρει άδεια από τους Γάλλους να περιπλέει το Ιόνιο, πράξη που ποτέ οι Βενετσιάνοι δεν είχαν επιτρέψει. Ως τα τέλη του Ιουλίου του 1797, ο Αλή είχε επεκτείνει την κυριαρχία του ως τα Ακροκεραύνια. Όταν οι Γάλλοι ξύπνησαν, ήταν αργά. Ο Αλή απαιτούσε να του παραδώσουν το Βουθρωτό!

Στα 1798, ο Γεντιλί πήρε άδεια να επισκεφτεί την Κορσική. Πέθανε στο πλοίο, πριν να φτάσει στο νησί. Τον αντικατέστησε ο στρατηγός Σαμπό. Στις 17 Ιουνίου 1798, ο Ναπολέων έγραφε στον Αλή ότι του στέλνει τον Ροζ κι άλλον ένα, για συνεννοήσεις. Όσπου να φτάσουν στην Ήπειρο αυτοί, είχε γίνει η ναυμαχία του Αμπουκίρ (1^η Αυγούστου 1798), κατά την οποία οι Άγγλοι κατέστρεψαν τον γαλλικό στόλο.

Ο Ροζ συνελήφθη στις Φιλιάτες, στάλθηκε στα Γιάννενα και ρίχτηκε στη φυλακή. Την ίδια τύχη είχε και ο υπολοχαγός Στάιλ. Ο Αλή έδειχνε το αληθινό του πρόσωπο κι ετοιμαζόταν να κυριεύσει τις γαλλικές κτήσεις στην περιοχή. Τον Οκτώβριο του 1798, πήρε την Πρέβεζα (βλ. [**Πατριδογνωσία**] «**Ιστορία της Πρέβεζας**»: Ο χαλασμός της Πρέβεζας).

Η ρωσοτουρκική συνθήκη έφερε στο Ιόνιο ενωμένο τον συμμαχικό στόλο που προοριζόταν «να ελευθερώσει τα νησιά από τους άθεους Γάλλους». Ελευθερωτές οι θρησκευόμενοι Ρώσοι και Τούρκοι υπερασπιστές της χριστιανοσύνης! Ξεκίνησαν από τα Κύθηρα και, νησί νησί, στις 4 Νοεμβρίου του 1798, τα πρώτα επτά πλοία με ανυψωμένες τις δυο σημαίες (οθωμανική και ρωσική) φάνηκαν μπροστά στην πόλη της Κέρκυρας. Αγκυροβόλησαν στ' ανοιχτά. Οι Γάλλοι σήμαναν συναγερμό, ενώ οι νησιώτες κλείστηκαν στα σπίτια τους. Κάποιοι προτίμησαν να το σκάσουν στην ύπαιθρο. Τη νύχτα, ένα γαλλικό πλοίο απέπλευσε για να ζητήσει βοήθεια από τους Γάλλους που βρίσκονταν στην ιταλική Αγκόνα.

«Αβρότητες» πριν από τη σφαγή:

Την επόμενη ημέρα, 5 Νοεμβρίου του 1798, δυο ρωσικά και δυο τουρκικά πλοία πλησίασαν κι αγκυροβόλησαν μπροστά στο νησάκι Βίδο. Αμέσως, έσπευσαν προς το μέρος τους βάρκες σημαιοστολισμένες, κάτω από τους ήχους μουσικών οργάνων. Κερκυραίοι αριστοκράτες επέβαιναν σ' αυτές και βιάζονταν να δηλώσουν στους Τούρκους και Ρώσους ότι έθεταν τις υπηρεσίες τους στη διάθεσή τους.

Μια βάρκα με δώδεκα κωπηλάτες κατέβηκε από μια ρωσική φρεγάτα. Είχε υψωμένη λευκή σημαία και μετέφερε επιβάτες τον Ρώσο πλοίαρχο, τον διερμηνέα του, δυο ακόμα Ρώσους αξιωματικούς και πέντε γρεναδιέρους. Έπιασαν στο Μανδράκι. Ο Ρώσος πλοίαρχος ζήτησε να συναντηθεί με τον στρατηγό Σαμπό. Ο Σαμπό έστειλε τον αρχηγό του επιτελείου του να τους παραλάβει: Τον πλοίαρχο, τον διερμηνέα και τον ένα αξιωματικό. Με μαντήλια δεμένα γύρω από τα μάτια, τους οδήγησαν στην αίθουσα όπου συνεδρίαζε η Επιτροπή Σωτηρίας.

Ο Ρώσος πλοίαρχος είπε ότι μετέφερε πρόταση του ναυάρχου Ουσακώφ να του παραδοθεί το φρούριο με αντάλλαγμα την ασφαλή αποχώρηση της γαλλικής φρουράς με τα όπλα της σε λιμάνι της εκλογής των Γάλλων, με ρωσικά μέσα. Ο Σαμπό απάντησε ότι φρούριο σαν

αυτό της Κέρκυρας δεν είναι δυνατό να παραδοθεί έτσι άδοξα. Είχε, είπε, τους άνδρες και τα μέσα για να το υπερασπιστεί. Και πρόσθεσε:

«Χρειάζεστε 40.000 άνδρες για να πάρετε την Κέρκυρα και δεν τους έχετε. Ας πιούμε στην υγεία σας και στην υγεία των Γάλλων κι από αύριο αναμετρούμε τις δυνάμεις μας».

Πέρασε τους Ρώσους σε διπλανή αίθουσα όπου υπήρχε στρωμένο τραπέζι. Κάθισαν Ρώσοι και Γάλλοι αξιωματικοί κι έφαγαν και ήπιαν «προς τιμήν των δυο γενναίων λαών». Το κρασί έρεε άφθονο, οι προπόσεις ακολουθούσαν η μια την άλλη, το κέφι άναψε για τα καλά, οι Ρώσοι και οι Γάλλοι συναγωνίζονταν στα αστεία, ξεκίνησαν να τραγουδούν και πατριωτικά τραγούδια, μουσική συνόδευε το γλέντι.

Μετά, ο Σαμπό ζήτησε από τους Ρώσους να μείνουν ως τα μεσάνυχτα. Στο θέατρο του Αγίου Ιακώβου παιζόταν το έργο «Η είσοδος των Γάλλων στο Μέγα Κάιρο» κι ακολουθούσε χορός μπαλέτου που δεν έπρεπε να χάσουν. Οι Ρώσοι δέχτηκαν. Το νέο μαθεύτηκε, το θέατρο φωταγωγήθηκε λαμπρά, όλη η καλή κοινωνία έσπευσε εκεί. Οι Κερκυραίες εμφανίστηκαν με έξωμα πολυτελή φορέματα, οι Γαλλίδες της Κέρκυρας με ανάλογες διόλου «δημοκρατικές» τουαλέτες. Έφτασαν και οι προσκεκλημένοι, μέσα σε άμαξα με καλυμμένα τα παράθυρα. Η παράσταση είχε θέμα την άλωση του (τουρκικού) Καΐρου από τους Γάλλους και οι Ρώσοι πολύ διασκέδαζαν με τα παθήματα των συμμάχων τους.

Η παράσταση έληξε μέσα σε πατριωτικά τραγούδια των Γάλλων και ζητωκραυγές τους υπέρ της Γαλλικής Δημοκρατίας. Οι Ρώσοι αποχώρησαν κατασκλαβωμένοι από την γαλλική φιλοξενία. Ευχαρίστησαν τον Σαμπό κι εκείνος απάντησε παρακαλώντας τους να ξανάρθουν. Ήθελε πάλι να τους προσφέρει την απόλαυση της γαλλικής μουσικής και των γαλλικών θεατρικών παραστάσεων!

Το πρωί, 6 Νοεμβρίου, το γαλλικό πλοίο που είχε σταλεί στην Αγκόνα, επέστρεψε με τη διαβεβαίωση ότι ετοιμάζονταν 3.000 άνδρες που θα έφθαναν ως ενίσχυση. Ο Σαμπό έβγαλε πατριωτική διακήρυξη:

«Μπροστά σας υψώνεται το οθωμανικό λάβαρο, έμβλημα της πιο βάρβαρης δουλείας. Αλλά πριν να βρεθείτε κάτω από τον ζυγό της ημισελήνου, θα δείτε τους Γάλλους να πεθαίνουν για σας, με σας».

Οι Κερκυραίοι δεν είχαν τέτοιο σκοπό. Εντάξει οι Τούρκοι αλλά οι Ρώσοι ήταν χριστιανοί και μάλιστα ορθόδοξοι. Τα χωριά επαναστάτησαν. Στη Λευκίμμη υψώθηκε ρωσική σημαία. Και κάποιοι βρήκαν ευκαιρία να λεηλατούν περιουσίες στο όνομα της ελευθερίας. Ο ναύαρχος Ουσακώφ διόρισε τον πλούσιο, πρώην δημοκρατικό κόμη Νικολέτο Βούλγαρη, κυβερνήτη της Κέρκυρας να βάλει κάποια τάξη στην ύπαιθρο.

Οι πολεμικές επιχειρήσεις άρχισαν στις 20 Νοεμβρίου του 1798, όταν έφτασαν μπροστά στην Κέρκυρα και τα υπόλοιπα πλοία του ρωσοτουρκικού συμμαχικού στόλου που ως τότε ήταν απασχολημένα στη Λευκάδα. Οι πρώτες επιθέσεις αποκρούστηκαν.

Οι δυο μηχανικοί:

Η πολιορκία συνεχιζόταν με τον συμμαχικό στόλο να βομβαρδίζει το κάστρο της Κέρκυρας ανελέητα. Οι Κερκυραίοι, όσοι δεν είχαν ταχθεί με τη μια ή την άλλη πλευρά, συνέχιζαν τη ζωή τους. Κοντά στο θέατρο, ένα καφενείο ήταν γεμάτο πελάτες. Έξω, Γάλλοι έσπρωχναν μια χειροκίνητη άμαξα γεμάτη πυρομαχικά. Ο νεαρός σερβιτόρος Σταμάτιος Βούλγαρης μετέφερε ένα δίσκο γεμάτο ποτά. Ξαφνικά, μια οβίδα έπεσε ανάμεσα σ' αυτόν και τους Γάλλους. Η θρυαλλίδα της ήταν αναμμένη. Θα έσκαγε προκαλώντας έκρηξη των πυρομαχικών που βρίσκονταν στην άμαξα και θα τίναζε στον αέρα το μαγαζί, το θέατρο κι όλους όσοι ήταν εκεί δίπλα.

Ο Βούλγαρης πέταξε τον δίσκο, έκανε βουτιά πάνω στην οβίδα κι έσβησε τη θρυαλλίδα με τα δάχτυλά του. Τη γλίτωσε με ελαφρά εγκαύματα στη χούφτα του. Το νέο έκανε τον γύρο του νησιού κι έφτασε και στ' αφτιά του στρατηγού Σαμπό. Ζήτησε να φέρουν μπροστά του τον νεαρό. Έστησε παράτα, του έδωσε δημόσια συγχαρητήρια και τον ονόμασε υπολοχαγό των εθελοντών, με ανάλογο μισθό.

Από σερβιτόρος, ο Βούλγαρης βρέθηκε πολεμιστής. Του βγήκε σε καλό. Επέζησε ολόκληρη την περίοδο της πολιορκίας πολεμώντας στο πλευρό των Γάλλων και, μετά την αποχώρησή τους από την Κέρκυρα, τους ακολούθησε στη Γαλλία. Σπούδασε μηχανικός και ζωγράφος.

Ήταν γέρος, όταν επέστρεψε στην Ελλάδα. Ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας του ανέθεσε να φτιάξει τα σχέδια της πόλης των Πατρών. Κι ένας πίνακας του που παρίστανε τον Οδυσσέα μπροστά στον βασιλιά των Φαιάκων, Αλκίνοο, κοσμούσε κάποτε το ανάκτορο «Μον Repos».

Μηχανικός ήταν και ο κόμης Φραγκίσκος Μερκάτης από τη Ζάκυνθο. Υπηρετούσε στον γαλλικό στρατό της Κέρκυρας αλλά παρακάλεσε τον στρατηγό Σαμπό να του επιτρέψει να φύγει. Ο στρατηγός του ζήτησε να ορκιστεί ότι δεν θα πάει να υπηρετήσει τους Ρώσους. Ο Μερκάτης έδωσε τον λόγο της τιμής του κι ο Σαμπό τον άφησε να φύγει. Λίγο καιρό αργότερα, ο Μερκάτης συμβούλευε τους Ρώσους, πού να χτυπούν στο κάστρο. Και τους υπέδειξε να κυριεύσουν τον Άγιο Παντελεήμονα όπου έστησαν πυροβολαρχία. Κάποιοι το πρόφτασαν στον Σαμπό. Έγινε έξω φρενών. Μάζεψε 600 πεζούς, 27 ιππείς και δυο πυροβόλα, τους χώρισε σε δυο φάλαγγες και ρίχτηκε να καταλάβει τον Άγιο Παντελεήμονα.

Οι Κερκυραίοι συμπολεμιστές των Ρώσων διασκορπίστηκαν όταν είδαν τους Γάλλους να τους πλαγιοκοπούν. Έμειναν οι λίγοι Ρώσοι κι ο Μερκάτης. Σε λίγο, άρχισαν κι αυτοί να υποχωρούν καθώς ο Σαμπό πολεμούσε με ιδιαίτερη μανία. Η θέση κυριεύτηκε και μαζί της πάρθηκε η εκεί πυροβολαρχία αλλά ο Σαμπό ήθελε τον Μερκάτη. Τον είδε να τρέχει και να ρίχνεται στη θάλασσα να σωθεί. Όρμησε ξωπίσω του. Κάποιοι Γάλλοι συνέλαβαν τον φυγάδα και μουσκεμένο τον οδήγησαν μπροστά στον Σαμπό. Αυτός του ξέσχισε τη στολή, του ξήλωσε τα παράσημα, του έδεσε τα χέρια και τον έσυρε στην πόλη όπου τον αποκεφάλισε.

Την ίδια ώρα, η δεύτερη φάλαγγα των Γάλλων είχε πάρει στο κυνήγι τους συμμάχους των Ρώσων, Κερκυραίους. Οι περισσότεροι από αυτούς μπήκαν σε βάρκες και προσπάθησαν να ανοιχτούν στο πέλαγος. Πολλές ανατράπηκαν από την υπερφόρτωση και οι επιβάτες τους πνίγηκαν. Πάνω στη σύγχυση, οι Γάλλοι αιχμαλώτισαν και διακόσια πρόβατα, βόδια και άλογα, λεία πολύτιμη για την τροφή και την άμυνά τους. Ο θυμός του Σαμπό είχε προσφέρει στους Γάλλους ανέλπιστα νίκη. Την πανηγύρισαν δεόντως. Δεν ήταν όμως αρκετή.

«Αβρότητες» μετά τη σφαγή:

Το νησάκι Βίδο έπεσε στις 18 Φεβρουαρίου 1799. Είχε προηγηθεί σφοδρός βομβαρδισμός και συνδυασμένη απόβαση Ρώσων στη μια πλευρά και 2.500 Τουρκαλβανών στην άλλη. Όσοι Γάλλοι παραδόθηκαν σε Ρώσους, επέζησαν. Όσοι σε Τουρκαλβανούς, σφάζονταν ανελέητα. Οι Ρώσοι τα έχασαν με την αγριότητα των συμμάχων τους. Πολλοί, πρόσφεραν χρήματα για να αγοράσουν τους Γάλλους αιχμαλώτους των Οθωμανών. Ένας Ρώσος αντισυνταγματάρχης πρόσφερε όσα χρήματα διέθετε και το ρολόι του για να σώσει δυο Γάλλους που όδευαν για καρατόμηση. Κάποιοι Γάλλοι σώθηκαν, όταν ένας Τούρκος αξιωματικός θέλησε να δείξει «ευρωπαϊκό πρόσωπο» και διέταξε να σταματήσουν οι σφαγές. Οι αιχμάλωτοι σύρθηκαν στα αμπάρια της τουρκικής ναυαρχίδας.

Ο Γάλλος στρατηγός Πιβερόν που αιχμαλωτίστηκε, δέχτηκε τις προσωπικές περιποιήσεις του ναύαρχου Ουσακώφ που ένιωθε τελείως άβολα με τη συμπεριφορά των συμμάχων του. Οι Ρώσοι, μόλις μάθαιναν με ποιους συμπολεμούσαν.

Μπροστά στη νέα κατάσταση, ο στρατηγός Σαμπό ζήτησε 48ωρη ανακωχή. Ο Ουσακώφ τη δέχτηκε αμέσως. Ο Σαμπό συγκάλεσε πολεμικό συμβούλιο. Με το Βίδο στα χέρια του εχθρού και την πόλη στο έλεός του, ή θα έπρεπε να κάψουν την πόλη, ώστε να μη βρίσκουν οι Ρώσοι κατάλυμα, ή θα έπρεπε να παραδοθούν. Κι έπρεπε να περιοριστούν σε άμυνα μόνο στο Παλιό Φρούριο, για όσο μπορούσαν ν' αντέξουν. Ο Σαμπό προτίμησε την έντιμη παράδοση.

Το σχέδιο παράδοσης συντάχθηκε και επιδόθηκε στις 20 Φεβρουαρίου. Την ίδια μέρα ήρθε η απάντηση με κάποιες τροποποιήσεις. Στις 21, η γαλλική φρουρά έδωσε επίσημα όρκο ότι δεν θα πολεμούσε εναντίον Ρώσων και Τούρκων για ένα συγκεκριμένο διάστημα. Τα συμμαχικά πλοία πλησίασαν κι αγκυροβόλησαν. Τρία τάγματα Ρώσων αποβιβάστηκαν στην αποβάθρα του Αγίου Νικολάου υπό τις ζητωκραυγές Κερκυραίων, ενώ στα σπίτια κυμάτιζαν ρωσικές σημαίες.

Ο Μεγάλος Πρωτόπαπας, οι κληρικοί του νησιού και οι ευγενείς υποδέχτηκαν τον ναύαρχο Ουσακώφ στην προκουμαία. Όλοι μαζί, πήγαν στην εκκλησία του Αγίου Σπυριδωνα όπου τελέστηκε δοξολογία, ενώ έξω το νησί άλλαζε κατόχους και στο φρούριο υψώνονταν οι σημαίες Ρωσίας και Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ήταν η σειρά των Ρώσων και των Τούρκων να ανταποδώσουν τις γαλλικές αβρότητες του προηγούμενου Νοεμβρίου.

Ο 60χρονος Τούρκος ναύαρχος Κατίρ Μπέης επισκέφτηκε τον Σαμπό που τον περίμενε περιστοιχισμένος από τους αξιωματικούς του. Ο Κατίρ συνοδευόταν από τον υπαρχηγό του,

κάποιους μπέηδες, πλοιάρχους, συνταγματάρχες, Τσαούσηδες, Γενίτσαρους, πεζοναύτες και μαύρους σκλάβους που φορούσαν πολυτελή ρούχα. Διαβεβαίωσε τον Σαμπό ότι οι όροι της παράδοσης θα τηρηθούν. Ο Σαμπό πρόσφερε καφέ και ζαχαρωτά.

Την επόμενη ημέρα, οι Γάλλοι αξιωματικοί με τον Σαμπό επικεφαλής, επισκέφτηκαν τον Ουσακώφ στη ναυαρχίδα του. Τιμητικό άγημα τους απέδωσε τιμές, η μπάντα παίανιζε κι ένας ευγενικός Ρώσος τους οδήγησε στο καρέ του ναυάρχου. Τους περίμεναν ο Ουσακώφ, ο Κατίρ Μπέης και αξιωματικοί τους. Οι Γάλλοι ήπιαν καφέ σε πολύ φιλική ατμόσφαιρα κι επέστρεψαν στην ακτή. Το απόγευμα, ήταν η σειρά του Σαμπό να παραθέσει γεύμα στον Ουσακώφ. Το άλλο πρωί, οι Γάλλοι επισκέφτηκαν τον Κατίρ Μπέη στη ναυαρχίδα του. Τους υποδέχτηκε στο καρέ του. Ήπιαν καφέ. Ο Σαμπό ζήτησε να δει τους αιχμάλωτους Γάλλους που βρίσκονταν στη ναυαρχίδα. Τους είδε. Είχαν τα χάλια τους. Παρακάλεσε τον Κατίρ να τους ελευθερώσει. Οι Γάλλοι αποχώρησαν έχοντας μαζί τους και τους πρώην αιχμαλώτους. Το απόγευμα, ο Ουσακώφ ήταν αυτός που παρέθεσε γεύμα στους Γάλλους. Πάλι με απόδοση τιμών κατά την άφιξη και κατά την αποχώρησή τους.

Οι παράτες και οι φιλοφρονήσεις έληξαν κατά τα τέλη Φεβρουαρίου του 1799, όταν οι Γάλλοι επιβιβάστηκαν σε δώδεκα εμπορικά σκάφη και με τη συνοδεία ρωσικού πολεμικού έφυγαν για Τουλόνα. Τα έντεκα από αυτά, έφτασαν στη Γαλλία. Το δωδέκατο έπεσε σε θαλασσοταραχή και βούλιαξε. Ο Μάρτιος βρήκε την Κέρκυρα υπό ρωσοτουρκική κατοχή.

«Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νήσων»:

Όσο να πέσει στους συμμάχους το φρούριο της Κέρκυρας, ο Μεγάλος Διερμηνέας της Πύλης, Κωνσταντίνος Υψηλάντης (ο πατέρας του Αλέξανδρου, μετέπειτα υπασπιστή του τσάρου και αρχηγού της Φιλικής Εταιρείας), δούλεψε ένα καλό σχέδιο. Τα νησιά του Ιονίου δεν γινόταν να αποδοθούν ούτε στη Ρωσία ούτε στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Με την έγκριση των Ρώσων και την ανοχή των Άγγλων, ο Υψηλάντης προωθούσε τη δημιουργία ανεξάρτητου κράτους «υπό την ψιλή κυριαρχία» του σουλτάνου. Ήταν η «Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νήσων». Ο σουλτάνος πείσθηκε ότι τον συνέφερε. Η συνθήκη υπογράφηκε στις 21 Οκτωβρίου του 1800. Η Οθωμανική αυτοκρατορία έπαιρνε όλες τις πρώην βενετσιάνικες κτήσεις στην Ήπειρο, θα εισέπραττε από την Ιόνιο Πολιτεία 70.000 γρόσια κάθε τρία χρόνια και θα τοποθετούσε εκεί δικό της αντιπρόσωπο (τον Μουσταφά Καπουσίμπαση με έδρα την Κέρκυρα). Την εξουσία θα ασκούσαν αντιπρόσωποι από την

τάξη των ευγενών.

Οι νησιώτες απέκτησαν ελευθερία ναυσιπλοΐας και προνόμια και δικαιώματα ίδια με αυτά των παραδουνάβιων ηγεμονιών. Ο Καμπουσίμπασης όμως, αλλιώς τα αντιλαμβάνονταν όλα αυτά. Στην Κέρκυρα, οι Τούρκοι επέβαλαν την τάξη σύμφωνα με τις δικές τους αντιλήψεις. Οι κάτοικοι της ελεύθερης Πολιτείας αντιμετώπιζονταν σαν σκλάβοι. Ταραχές ξέσπασαν τον Μάιο του 1801. Οπλισμένοι Τούρκοι άρχισαν να χτυπούν στο ψαχνό. Ο τοπικός στρατός προσπάθησε να υπερασπιστεί την πόλη αλλά υποχώρησε. Κερκυραίοι βγήκαν στους δρόμους κι αντιμετώπισαν τους Τούρκους με πέτρες και με ξύλα. Ρώσοι ναύτες πλοίων που ναυλοχούσαν εκεί, διατάχθηκαν να βγουν και να αποκαταστήσουν την τάξη. Τα κατάφεραν. Στις 13 Αυγούστου του 1801, Ρώσοι και Τούρκοι παρέδωσαν τα φρούρια της Κέρκυρας στην Επτανησιακή Γερουσία, μπήκαν στα πλοία κι έφυγαν.

Με το που έμειναν μόνοι, οι αριστοκράτες προσπάθησαν να επαναφέρουν την κατάσταση εκεί που την είχαν αφήσει, όταν οι Γάλλοι πήραν τα νησιά. Αυτή τη φορά, οι νησιώτες αγρότες αντιστάθηκαν. Μεταξύ αριστοκρατών και αγροτών κινιόνταν οι αστοί που ήθελαν ανάδειξη κυβέρνησης έπειτα από γενικές εκλογές. Οι συγκρούσεις ξανάρχισαν.

Σχηματίστηκε «Έκτακτος Επιτροπή Δημοσίας Ασφαλείας» με πρόεδρο τον και της Γερουσίας πρόεδρο Θεοτόκη και μέλη τους αριστοκράτες Δημήτριο Αρμένη και Στάμο Χαλκιόπουλο που προσπάθησαν να κυβερνήσουν δικτατορικά. Αστοί και αγρότες συνασπίστηκαν και εξέλεξαν 64 αντιπροσώπους που ονομάστηκαν «Έντιμος αντιπροσωπεία της πόλεως, των κωμοπόλεων και των χωρίων της Κερκύρας», με πρόεδρο τον Μάνεση και γραμματέα τον Δελβινιάτη. Αποφάσισαν την τροποποίηση του πολιτεύματος. Για ένα διάστημα, η Κέρκυρα διέθετε δυο κυβερνήσεις αλληλοσυγκρουόμενες. Τελικά, έγιναν εκλογές και ψηφίστηκε δημοκρατικό πολίτευμα. Δεν επέζησε.

Ο σουλτάνος διαμαρτυρήθηκε στους Αγγλογάλλους και τους Ρώσους και δυο εγγλέζικα πλοία στάλθηκαν να επιβάλουν την «προτέρα» τάξη. Στις 6 Μαρτίου του 1802, έπιασαν στην Κέρκυρα. Ο υπό τους αριστοκράτες στρατός και τα αγήματα των Άγγλων αναπτύχθηκαν στην πόλη αλλά συνάντησαν την αντίσταση της πολιτοφυλακής. Η τουρκική κυβέρνηση έστειλε τελεσίγραφο να διαλυθεί η «Έντιμος Αντιπροσωπεία» αλλιώς θα επενέβαινε ο στρατός της. Ρώσοι, Γάλλοι και Άγγλοι συμφώνησαν μαζί της. Η Αντιπροσωπεία διαλύθηκε. Οι διαμάχες συνεχίστηκαν. Ως τα 1807.

Ο Σελίμ Γ' και ο «εξευρωπαϊσμός»:

Ο σουλτάνος (1789 - 1807) Σελίμ Γ' είχε φάει τα νιάτα του μελετώντας τον δυτικό πολιτισμό και τα δυτικά πολιτικά συστήματα. Είχε μεταβληθεί σε φανατικό θαυμαστή της Γαλλίας και διατηρούσε αλληλογραφία με τον Γάλλο πρεσβευτή, όταν διαδέχθηκε τον Αβδούλ Χαμίτ, τη χρονιά που ξέσπασε η γαλλική επανάσταση. Πίστευε ότι η Οθωμανική αυτοκρατορία δεν είχε κανένα μέλλον, αν δεν εκσυγχρονιζόταν. Πρώτο του μέλημα ήταν να δημιουργήσει ένα Συμβούλιο Επικρατείας στο οποίο εκχώρησε πολλές από τις εξουσίες του Μεγάλου Βεζίρη αλλά και κάμποσα από τα σουλτανικά προνόμια. Στη συνέχεια, προχώρησε στη δημιουργία Νέας Τάξης πραγμάτων προσπαθώντας να απαλλαγεί από την πληγή των γενιτσάρων με ένα καινούριο σώμα τακτικού στρατού («νιζάμ - ι - τζεντίντ»), κατά τα πρότυπα εκείνου του Μουσταφά Β' που, εκατό χρόνια νωρίτερα, είχε αποπειραθεί να εκσυγχρονίσει την αυτοκρατορία αλλά ανατράπηκε.

Ο Σελίμ έδωσε διαταγή να λειτουργήσει ένα τυπογραφείο που από χρόνια είχε στηθεί αλλά ποτέ δεν το δούλεψαν, ίδρυσε μια σχολή μηχανικών και προσπάθησε να δώσει ώθηση στις επιστήμες. Το αποτέλεσμα ήταν να συναντήσει την αντίδραση των ουλεμάδων, που εχθρεύονταν κάθε εκσυγχρονιστική πρωτοβουλία, και των γενιτσάρων, που διέβλεπαν ότι ο τακτικός στρατός θα λειτουργούσε ανταγωνιστικά εναντίον τους.

Στην αναταραχή που δημιουργήθηκε, διάφοροι πασάδες βρήκαν ευκαιρία να αυτονομηθούν, ενώ η εκστρατεία του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο τοποθέτησε αυτόματα την Οθωμανική αυτοκρατορία στο μέτωπο των εχθρών της Γαλλίας. Η αποχώρηση των Γάλλων από την Αφρική αποκατέστησε την γαλλοτουρκική φιλία, ενώ ο πρεσβευτής του Ναπολέοντα στην Κωνσταντινούπολη, Σεβαστιάνης, έγινε ουσιαστικά ο κύριος σύμβουλος του σουλτάνου. Στα 1806, τον έσπρωξε να κηρύξει τον πόλεμο εναντίον της Ρωσίας.

Οι Ρώσοι εισέβαλαν και κυριεύσαν τις παραδουνάβιες ηγεμονίες, χωρίς να ενδιαφερθούν για κάτι περισσότερο, καθώς ο τσάρος είχε άλλους μεελάδες. Ο χρόνος λειτούργησε υπέρ του Σελίμ, που κατάφερε να οργανωθεί αλλά στο προσκήνιο παρουσιάστηκαν οι Άγγλοι. Ζήτησαν να παίξουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή. Ο Σελίμ απέρριψε την πρόταση με αποτέλεσμα ο αγγλικός στόλος να περάσει τον Ελλήσποντο και τον Φεβρουάριο του 1807 να μπει στην Προποντίδα και να απειλήσει την Κωνσταντινούπολη. Με συμβουλή του Σεβαστιάνη, ο Σελίμ μέσα σε 24 ώρες μετέφερε κανόνια στην παραλία της Προποντίδας κι έκτισε πυροβολεία. Οι Άγγλοι έφυγαν. Τον Μάιο, ξέσπασε εξέγερση των ουλεμάδων, των γενιτσάρων και του εξαγριωμένου από τη φορολογία λαού. Κατέλαβαν την

Κωνσταντινούπολη κι ο Σελίμ παραιτήθηκε υπέρ του ανιψιού του Μουσταφά Δ' (1807 - 1808).

Ο Μουσταφά Δ' κατάργησε όλα όσα είχαν σχέση με τη μεταρρύθμιση και, κυρίως, το νέο σώμα στρατού, του οποίου οι άνδρες μεταβλήθηκαν σε άτακτους ληστές. Κι επειδή ο πόλεμος με τους Ρώσους έστω και τυπικά συνεχιζόταν, προχώρησε σε ανακωχή μαζί τους. Στη Σερβία, οι επαναστάτες στέριωναν το καινούριο τους κράτος, ο Νικοτσάρας διέσχισε τα Βαλκάνια, στο Αιγαίο ετοιμάζαν τον πειρατικό στόλο και οι τοπικοί πασάδες δεν έδιναν λογαριασμό σε κανέναν αλλά τον σουλτάνο Μουσταφά κυρίως απασχολούσε ο συνονόματός του Μουσταφά Μπαϊρακτάρης που βάδιζε εναντίον της Κωνσταντινούπολης με σκοπό να τον ανατρέψει. Οι άνδρες του Μπαϊρακτάρη στρατοπέδευαν έξω από τα τείχη κι ο αρχηγός τους παράγγειλε στον σουλτάνο να παραιτηθεί και να αποκαταστήσει τον Σελίμ στον θρόνο. Αντί για άλλη απάντηση, ο Μουσταφά Δ' πέταξε από τα τείχη το πτώμα του Σελίμ, που προσγειώθηκε μέσα στο στρατόπεδο. Ο Μπαϊρακτάρης μπήκε στην Κωνσταντινούπολη, συνέλαβε τον σουλτάνο, τον σκότωσε, έβαλε στη θέση του τον αδερφό του νεκρού, Μαχμούτ Β' (1808 - 1839), κι αναγόρευσε τον εαυτό του Μεγάλο Βεζίρη.

Με όλα αυτά, στις 12 του Αυγούστου του 1807, η Ρωσία υπέγραψε γι' άλλη μια φορά ειρήνη με την Τουρκία και τη σύμμαχό της, Γαλλία. Με μυστικό άρθρο, η Ρωσία παραχωρούσε τα νησιά του Ιονίου στον Ναπολέοντα που ποτέ δεν έπαψε να πιστεύει στη στρατηγική αξία τους.

Ξανά οι Γάλλοι:

Ο αυτοκράτορας Ναπολέον δεν είχε καμιά σχέση με τον Ναπολέοντα της Γαλλικής Δημοκρατίας. Το σύνταγμα της Πολιτείας καταργήθηκε, τα νησιά προσαρτήθηκαν στη Γαλλία και ένας οργανισμός καθόρισε πώς θα διοικούσαν. Γενικός διοικητής ορίστηκε ο Δανζελότ με έδρα την Κέρκυρα. Σ' αυτόν προσέφυγαν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και ο Αλή Φαρμάκης, όταν ετοιμάζαν το «Ελληνοαλβανικό Βασίλειο» (Βλ. [**Πατριδογνωσία**] «**Ιστορία της Ζακύνθου**

»). Η γαλλική διοίκηση ήταν αντιπαθητική και στους ευγενείς και στους αστούς και στους αγρότες. Κάποιοι πήγαν στη Μάλτα και ζήτησαν από τους εκεί Άγγλους να πάρουν τα νησιά. Έτσι κι αλλιώς, πολύ τα ήθελαν και οι Άγγλοι. Ο αγγλικός αποκλεισμός όμως χτυπούσε και τους ίδιους τους νησιώτες.

Η Λευκάδα έπεσε στους Άγγλους από το 1810. Ο Ναπολέων κατέστρεψε τον στρατό εισβάλλοντας στη Ρωσία το 1812. Η ειδηση της καταστροφής έφερε τον ξεσηκωμό των υποταγμένων. Ρώσοι, Αυστριακοί, Πρώσοι, Σουηδοί και Άγγλοι συνασπίστηκαν γι' άλλη μια φορά εναντίον του. Ο Ναπολέων μπόρεσε να συγκροτήσει νέο στρατό με 150.000 άνδρες. Οι ενωμένοι αντίπαλοί του τον συνάντησαν με 276.000 άνδρες στην πρωτεύουσα της Σαξονίας, Λειψία, στις 16 Οκτωβρίου του 1813. Στις 19, η μάχη είχε τελειώσει κι ο Ναπολέων είχε νικηθεί. Οι νικητές βάδισαν στη Γαλλία, μπήκαν στο Παρίσι και τον κήρυξαν έκπτωτο. Στις 28 Απριλίου του 1814, ο άλλοτε κυρίαρχος της Ευρώπης βρισκόταν στο νησί Έλβα, κοντά στις ιταλικές ακτές της Τοσκάνης που του προσφέρθηκε να παίξει τον ηγεμόνα. Δεν θα έμενε για πολύ εκεί αλλά για τα νησιά του Ιονίου όλα είχαν αλλάξει. Από τις αρχές του 1814, οι Παξοί είχαν επίσης πέσει στα χέρια των Άγγλων. Στις 22 Μαρτίου έπεσε η Πάργα. Στα τέλη Απριλίου, ήρθε η εντολή στον Δανζελότ να εγκαταλείψει την Κέρκυρα. Είπε στη Γερουσία ότι, στο εξής, το νησί θα διοικούσε ο νέος βασιλιάς της Γαλλίας. Η Γερουσία προσέφυγε στο Συνέδριο της Βιέννης.

Η αγγλική προστασία:

Όμως εκεί, η μοίρα των νησιών του Ιονίου είχε ήδη γραφτεί. Εκπρόσωπος του τσάρου στο συνέδριο της Βιέννης ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας, γιος του Κερκυραίου Αντώνιου Καποδίστρια (1741 – 1819) που είχε διατελέσει μέλος του ανώτατου συμβουλίου της Κέρκυρας, γερουσιαστής και επιτετραμμένος της αυτόνομης πολιτείας στην Πετρούπολη. Οι γερουσιαστές υπολόγιζαν σ' αυτόν. Έστειλαν και επιστολή στον τσάρο ζητώντας να τους υποστηρίξει. Και κατέθεσαν υπόμνημα στο Συνέδριο. Ζητούσαν να αναβιώσει η αυτόνομη «Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νήσων».

Στην Κέρκυρα, τα γεγονότα έτρεχαν. Ο Δανζελότ που καθυστέρουσε την αναχώρησή του, αναγκάστηκε να εκδώσει προκήρυξη ότι διαβιβάζει την διοίκηση στους Άγγλους «συμμάχους της Γαλλίας» καθώς ο νέος βασιλιάς της με τα όπλα των «συμμάχων» είχε διαδεχτεί τον Ναπολέοντα. Ήταν 23 Ιουνίου του 1814. Ο Άγγλος Κάμπελ κατέλαβε το νησί «στο όνομα των συμμάχων». Σύντομα διαπιστώθηκε ότι έβλεπε τα Επτάνησα ως μελλοντικές αγγλικές αποικίες. Σε ένα έγγραφό του (14 Αυγούστου του 1814) τόνιζε ότι «η Επτάνησος Πολιτεία είχε παύσει να υπάρχει από το 1807».

Στο συνέδριο της Βιέννης, το ζήτημα του Ιονίου έφτασε να συζητηθεί το φθινόπωρο του 1815. Στις 5 Νοεμβρίου του 1815, υπογράφηκε η συνθήκη. Προέβλεπε «αγγλική προστασία» επί «της Πολιτείας των Ηνωμένων Κρατών των Ιονίων Νήσων». Οκτώ χρόνια αργότερα, ο Διονύσιος Σολωμός περιέγραφε την κατάσταση στον «Ύμνο εις την Ελευθερία» γράφοντας (στροφές αρ. 20 και 21):

Εφωνάξανε ως τ' αστέρια

του Ιονίου τα νησιά

κι εσηκώσανε τα χέρια

για να δείξουνε χαρά.

Μ' όλο που 'ναι αλυσωμένο

το καθένα τεχνικά

κ' εις το μέτωπο γραμμένο

έχει «ψεύτρα ελευθεριά».

Η αγγλική προστασία έληξε το 1864, όταν τα νησιά δόθηκαν στην Ελλάδα ως προίκα στον βασιλιά Γεώργιο Α'. Με τη συνθήκη του Λονδίνου, όλα τα νησιά έπρεπε να διέπονται από

διαρκή ουδετερότητα. Με τη σύμβαση του 1864, η «διαρκής ουδετερότητα» περιορίστηκε στην Κέρκυρα, τους Παξούς και τα «εξαρτήματά τους». Η Ελλάδα σεβάστηκε την υπογραφή της. Άλλος κανένας όμως όχι.

Οι Σέρβοι στην Κέρκυρα:

Η σύμβαση που προέβλεπε την ουδετερότητα της Κέρκυρας και των Παξών, δεν επέτρεψε στην Ελλάδα να ελέγξει τα στενά κατά τον αποκλεισμό των (τουρκικών) ηπειρωτικών παραλίων στον πόλεμο του 1897. Αυτή όμως την ουδετερότητα οι σύμμαχοι της Αντάντ την παραβίασαν πάμπολλες φορές. Κυρίως, στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο που ξεκίνησε σφοδρός το 1914.

Η κατάρρευση του μετώπου στη Σερβία, μετά τη γερμανοαυστριακή προέλαση από τα βόρεια και την εισβολή των Βουλγάρων από τα ανατολικά (1915), ανάγκασε τη σερβική κυβέρνηση και τον στρατό να διαφύγουν από τη μόνη διέξοδο που υπήρχε: Την Αλβανία. Τη διέσχισαν και πέρασαν στην Κέρκυρα: 80.000 άνδρες. Η ουδετερότητα είχε καταλυθεί. Στις 6 Ιανουαρίου 1916, στην Κέρκυρα έφτασε και η κυβέρνηση Πάσιτς της Σερβίας. Στις 24 του μήνα και ο τότε διάδοχος του θρόνου, Αλέξανδρος. Ο συμπολεμιστής τους, βασιλιάς Νικόλαος Α΄ ή Νικήτας του Μαυροβουνίου, προτίμησε το Παρίσι.

Οι Σέρβοι είχαν το μαύρο τους χάλι αλλά στην Κέρκυρα έφτασαν και 5.000 Γάλλοι για να την «προστατέψουν». Άρχισαν να στήνουν οχυρωματικά έργα κι επέβαλαν λογοκρισία. Αργότερα, η ελληνική κυβέρνηση μάθαινε ότι προς την Κέρκυρα έπλεαν και Ιταλοί γρεναδιέροι ως «συμβολική συμμετοχή» στις συμμαχικές ενέργειες.

Στα 1916, οι Σέρβοι στρατιώτες μεταφέρθηκαν στη Θεσσαλονίκη και ενίσχυσαν τον εκεί συμμαχικό στρατό. Η κυβέρνηση του Πάσιτς έμεινε στην Κέρκυρα και συνέχισε να εργάζεται για τη μεταπολεμική Μεγάλη Σερβία. Στις 27 Ιουλίου του 1917, ο Πάσιτς και ο πρόεδρος του Νοτιοσλαβικού κομιτάτου, Τρούμπιτς, υπέγραψαν κοινή δήλωση, που υπογράμμιζε τη θέληση των Νοτιοσλάβων να ενωθούν σε ένα κράτος. Ήταν η περίφημη «δήλωση της Κερκύρας».

Μερικά χρόνια αργότερα, η πια Γιουγκοσλαβία ανακάλυψε στη Μακεδονία κατοίκους με εβραϊκή ιθαγένεια και σερβική υπηκοότητα κι έβαλε θέμα μειονότητας. Κι απαίτησε την υπογραφή σύμβασης για την Ελεύθερη Ζώνη της Θεσσαλονίκης. Ούτε λίγο ούτε πολύ, οι Σέρβοι ζητούσαν να χαρακτηριστεί γιουγκοσλαβικό έδαφος και η περιοχή της ελεύθερης ζώνης και ένα αρκετό πλάτος δεξιά κι αριστερά της σιδηροδρομικής γραμμής που συνδέει Γευγελή με Θεσσαλονίκη! Και αναγνώριση των σλαβόφωνων της Δυτικής Μακεδονίας ότι αποτελούν σερβική μειονότητα!

Πανετυχής ο δικτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος ανάγγειλε στο μουδιασμένο πανελλήνιο ότι «τα βρήκε» με τους Γιουγκοσλάβους. Ανακοίνωσε ότι πέτυχε τριετή ανοχή και ηρεμία με «αντάλλαγμα» ένα «ναι σε όλα». Κι ακόμα, είχε παραχωρήσει στη Σερβία και το νησάκι Βίδο, στην Κέρκυρα! Επειδή υπήρχε εκεί σερβικό νεκροταφείο από τον παγκόσμιο πόλεμο.

Ευτυχώς για την Ελλάδα, υπογραφές δεν πρόλαβαν να μπουν και να επικυρώσουν τη συμφωνία. Στις 7 Αυγούστου του 1927 κι ενώ ο δικτάτορας βρισκόταν διακοπές στις Σπέτσες, ένα κίνημα οργανωμένο από τον υποστράτηγο Γεώργιο Κονδύλη και συνεπικουρούμενο από λαϊκή επανάσταση γκρέμισε τη δικτατορία. Το Βίδο παρέμεινε ελληνικό.

Οι ιταλικές απόπειρες:

Προβοκάτσια του Ιταλού προξένου στο Αργυρόκαστρο τον Σεπτέμβριο του 1923 παραλίγο να προκαλέσει ελληνοϊταλικό πόλεμο. Ο πρόξενος πλήρωσε Αλβανούς δολοφόνους που σκότωσαν τον επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας στην επιτροπή καθορισμού των ελληνοαλβανικών συνόρων, στρατηγό Τελίνι. Το έγκλημα αποδόθηκε σε ελληνικό δάκτυλο με αποτέλεσμα να ακολουθήσει άγριος βομβαρδισμός και κατάληψη της Κέρκυρας από μοίρα του ιταλικού στόλου, που όμως αποχώρησε όταν στην περιοχή εμφανίστηκε ο αγγλικός στόλος (η «κατοχή» κράτησε από τις 31 Αυγούστου ως τις 28 Σεπτεμβρίου). Η προβοκάτσια αποκαλύφθηκε. Έμεινε στην ιστορία ως το «Ζήτημα της Κέρκυρας».

Αλλά και ο Ιταλός στρατηγός Βισκόντι Πράσκα έτρεφε ειδικά σχέδια για τα Ιόνια νησιά στον πόλεμο του 1940. Σχεδιάζε ότι η μεραρχία Μπάρι θα έκανε απόβαση στην Κέρκυρα και θα κυρίευε διαδοχικά Κεφαλληνία και Ζάκυνθο. Το σχέδιο εγκρίθηκε. Στις 27 Οκτωβρίου 1940, η μεραρχία Μπάρι επιβιβάστηκε στα οπλιταγωγά που όμως δεν απέπλευσαν, επειδή υπήρχε θαλασσοταραχή. Η απόβαση στην Κέρκυρα αναβλήθηκε για την 1^η του Νοεμβρίου, οπότε ματαιώθηκε οριστικά καθώς κρίθηκε αναγκαία η μεταφορά της μεραρχίας στην Αλβανία. Είχε μεσολαβήσει η 28

η

Οκτωβρίου οπότε οι Ιταλοί διαπίστωσαν ότι ο δρόμος για τα Ιωάννινα ήταν κλειστός.

Η ιταλική κατοχή έγινε εφικτή μόνο μετά την κατάρρευση του μετώπου, όταν τον Απρίλιο του 1941 στην Ελλάδα μπήκαν οι Γερμανοί. Οι Ιταλοί έφτασαν στην Κέρκυρα στις 28 Απριλίου του 1941. Θυμήθηκαν τους Παξούς και πήγαν εκεί στις 21 του επόμενου Μαΐου. Έμειναν στην Κέρκυρα ως τις 24 Σεπτεμβρίου του 1943, όταν οι Γερμανοί κατέλαβαν το νησί μετά την ιταλική συνθηκολόγηση (8 Σεπτεμβρίου). Μια εβδομάδα αργότερα (2 Οκτωβρίου του 1943) οι Γερμανοί έφτασαν και στους Παξούς. Από τους Παξούς, οι Γερμανοί έφυγαν στις 15 Ιουλίου του 1944. Από την Κέρκυρα, τρεις μήνες αργότερα (10 Οκτωβρίου).

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 10.5.2010)